28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1995 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 186 (940)

Ազգ
Azg
armenian daily

Վաշինգտոնում նախորոշվեց, որ Բոսնիան լինելու է միացյալ պետություն

Նյու Յորքում անցկացվող բանակցություններում հակամարտ կողմերը նախնական համաձայնության են եկել Բոսնիայի հետագա կարգավիճակի շուրջը, ըստ որի Բոսնիան կպահպանի միացյալ պետության կարգավիճակը, երկրի խորհրդարանի ընտրությունները կընթանան միջազգային դիտորդների վերահսկողության ներքո, կստեղծվի նախագահական ղեկավարման համակարգ:

Մինչ միջազգային տարբեր ատյաններում քննարկվում է Բալկաններում ստեղծված իրադրությունը, Բոսնիայում շարունակվում են ռազմական գործողությունները: Երեկ կատաղի մարտեր էին ընթանում Սանսկի կամրջի շրջանում, որտեղ մահմեդա-խորվաթական հրետանին կատաղի հրետակոծում էր սերբերի դիրքերը, իսկ երկրի հյուսիսում մարտերը ընթանում էին Պասավիսկի միջանցքում: Սերբական զորքերի հրամանատար գեներալ գնդապետ Մլադիչի հայտարարության համաձայն, պատերազմական գործողությունների ժամանակ առավելագույնս տուժել է Բոսնիայի արեւմտյան մասի խաղաղ սերբ բնակչությունը, որից 5000-ը զոհվել է, իսկ 125 հազարը բռնի տեղահանվել:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

ՀԲԸՄ-ի Բուենոս Այրեսի մասնաճյուղը հերքում է

«Ազգը» ՀԲԸՄ-ի Բուենոս Այրեսի մասնաճյուղից ստացել է մամլո մի հաղորդագրություն, որը հերքում է վերջերս «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տարեկան խորհրդաժողովի նիստում Արգենտինայի ներկայացուցիչ, դոկտ. Անդրանիկ Արսլանյանի այն հայտարարությունը, ըստ որի ՀԲԸ Միության Բուենոս Այրեսի մասնաճյուղը «վերապահ վերաբերմունք ունի «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի նկատմամբ»: Տեղեկությունն ստացած լինելով ՀԲԸ Միության Երեւանի ներկայացուցչությունից, մամլո հաղորդագրությունը հաստատում է, որ «ՀԲԸ Միությունը որդեգրած է բացարձակ ու անվերապահ դրական դիրքորոշում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հանդեպ», եւ ավելացնում, որ «Դոկտ. Արսլանյանի հայտարարությունները ճիշտ չեն եւ վնաս կհասցնեն մասնաճյուղի պատվին եւ հեղինակությանը, եւ ընդհանրապես, ամբողջ Բարեգործականին, որ բոլոր ժամանակներուն եւ քաղաքական որեւէ պայմաններու մեջ ցեղասպանութենե ի վեր եւ հայկական երեք հանրապետություններու վարչաձեւերու ընթացքին հավատարիմ մնաց հայ ժողովրդին իր անսակարկ նվիրումով: Վստահորեն կրնանք հաստատել, որ ՀԲԸ Միությունը այն հայկական կազմակերպությունն է, որ մեծագույն ջանքեր թափած է եւ ներկայիս կթափե ի նպաստ մեր ազգի տնտեսական, մշակութային եւ հոգեւոր զարգացման»: Հաղորդագրությունը ստորագրել են Միության մասնաճյուղի ատենապետ Խուան Ձրնազյանն ու ատենադպիր Հայկ Շահինյանը: ■

Գեւորգ Ալավերդյանը նույնպես հրաժարվեց նախաքննական ցուցմունքներից

«Դրո» կառույցի հաջորդ գործող անձը, որին անդրադարձավ դատարանը սեպտեմբերի 27-ի նիստում, ամբաստանյալ Գեւորգ Ալավերդյանն էր: Ծնվել է 1973 թվականին, Երեւանում, միջնակարգ կրթությամբ, ամուսնացած, նախկինում չդատված: Ըստ մեղադրական եզրակացության՝ ֆիզիկապես առողջ, իսկ դատարանում տված ցուցմունքների համաձայն, ներկայումս առողջ է: Գ. Ալավերդյանն անկուսակցական է, մեղադրվում է «Դրո» կառույցի անդամ լինելու, մասնավորապես Ներսիսյան ամուսինների սպանությանը մասնակից լինելու մեջ: Մեղադրանք է ներկայացված ՀՀ քրեական օրենքի 72-րդ հոդվածով:

Դատարանին ցուցմունքներ տալու հարցում Գ. Ալավերդյանը որեւէ առարկություն չներկայացրեց: Հայտնեց, որ 94 թվականի հոկտեմբերի 3-ին մեկնել է Մոսկվա, նրան կալանավորելու թույլտվությունը եղել է հունվարի 8-ին, նույն օրը բացատրություն են վերցրել նրանից, իսկ հունվարի 11-ին ձերբակալվել է Գագիկ Սահակյանի սպանությանը մասնակցելու մեղադրանքով: Հունվարի 15-ին նրան Մոսկվայից տեղափոխում են Երեւան եւ նույն օրը հարցաքննում: Ամբաստանյալ Ալավերդյանին մեղադրանքը ներկայացվել է կալանավորելուց 24 օր հետո: Փաստաբաններն այն օրենքի խախտում համարեցին, հիշեցնելով որ մեղադրանքը 20 օրվա ընթացքում պետք է ներկայացվի: Ամբաստանյալը հայտնեց, որ նախաքննության ընթացքում իբրեւ պաշտպան հանդես եկած Նորայր Բաղդասարյանը հարցաքննություններին չի մասնակցել, նրա հետ տեսակցել են միայն գործի նյութերին ծանոթանալիս: Մինչդեռ տեղեկացվեց, որ պաշտպան Բաղդասարյանի ստորագրությունը դրված է հարցաքննությունների տակ: Նախաքննական ցուցմունքների վերաբերյալ, որոնցով, ի դեպ, նա ընդունել է, որ «Դրո» կառույցի անդամ է, բացատրություններ է տվել կառույցում ունեցած իր դերի մասին, սակայն դատարանում այդ բոլորը հերքեց, պնդելով, որ ամեն ինչ գրել է քննիչի թելադրանքով՝ ճնշման ազդեցության տակ: Հայտնեց նաեւ, որ չի ճանաչել ո՛չ Գ. Սահակյանին, եւ ոչ էլ Ա. Ներսիսյանին: Քննիչներից է իմացել իրեն վերագրվող կոդի եւ հետախուզական կառույցի մասին: «Ձենդո» մականունը ունեցել է 13 տարեկանից, ընկերներն են այդպես կոչել կինոհերոսներից մեկին նմանեցնելով: Տես # էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Իրականացվելու է բարեփոխումների քաղաքականություն

Եթե մինչ այդ չվերածվենք «դուքանչիների հանրապետության»

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ԱԺ-ի սեպտեմբերի 27-ի նիստում քննարկվեց եւ ընդունվեց ՀՀ կառավարության ներկայացրած «ՀՀ պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման 1995 թ. ծրագիրը»:

Ծրագրում ընդգրկված է սեփականաշնորհման ենթակա «փոքր» օբյեկտների ցանկը, ինչպես նաեւ պետական մասնակցությամբ ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման դեպքում շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող կազմակերպությունների, հասարակական կազմակերպությունների, բարեգործական եւ այլ հասարակական հիմնադրամների սեփականաշնորհմանը եւ ապապետականացմանը մասնակցության պայմանները:

Ծրագրի նախագծի քննարկման ժամանակ պատգամավոր Կարինե Սարդարյանը կարծիք հայտնեց, որ ներկայացված ծրագրով փաստորեն հակառակն է առաջանում պետության տնտեսության եւ քաղաքական կուրսի միջեւ, ինչի հետեւանքով հնարավոր է մեկ տարի հետո ունենանք մի համակարգ, որ «կծաղկի դուքանչիների հանրապետությունը»: Նախագահի օգնականը ծրագրի քննարկումից ավելի կարեւորեց Սահմանադրական դատարանի կազմման առաջնայնությունը: ԿԿ խմբակցության անդամ Լեոնիդ Հակոբյանը նկատեց, որ սեփականաշնորհման ժամանակ պետք է աճուրդի հանվեն սեփականաշնորհվող օբյեկտի հետագա գործունեության մասին ծրագրերը, այլ ոչ թե օբյեկտն ինքը:

ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն իր նյութում ընդգծեց, որ «ԱԺ-ն պետք է խստորեն հետեւի, որ սեփականաշնորհման գործընթացը ամբողջովին համապատասխանի օրենքին»: Իսկ Գրիգոր Ավագյանը քննադատեց ծրագրում «ազգային մտածողության» պակասը: Նա միաժամանակ նշեց, որ սեփականաշնորհվող օբյեկտի վաճառքի համար նախատեսված 20 մլն դրամ արժեքը խիստ ցածր է, եւ որ ինքն էլ կարող է իր «աղքատ տեղով» այդքան գումարով գնել ընկեր բարեկամներից փոխառնելով, իր ունեցածն էլ ավելացնելով: Տեղեկացնենք, որ 20 մլն դրամը համարժեք է 50000 ամերիկյան դոլարի, եւ մեր հայրենակիցներից շատերը դեմ չէին լինի այդ գումարի 1400 մասն ունենալուն:

ԱԺ-ն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց Կանոնակարգը, որի վիճահարույց հոդվածների քննարկումը հետաձգվեց:

Հետաձգվեց նաեւ օրակարգով նախատեսված Քաղաքացիության մասին օրենքի նախագիծը: Այս առումով Պարույր Հայրիկյանը նկատեց, որ երկքաղաքացիության հարցը լուծված է նախագծում, ուստի եւ քննարկումների կարիք չկա եւ առաջարկեց նախագիծը չհետաձգել եւ ընդունել «մեկ քվեարկությամբ»: Այս առթիվ Լ. Ռուբինյանն ընդունեց որպես «բարի կատակ», եւ ԱԺ-ի հերթական նստաշրջանն ավարտեց աշխատանքը:

Եւ թեեւ ԱԺՄ-ի ներկայացուցիչը մտահոգություն հայտնեց, որ «ԱԺ-ի նիստերի դահլիճը ցուրտ վտանգավո՞ր է առողջության համար», քանի որ ցուրտ է ընկնում, այնուամենայնիվ ԱԺ-ն իր հերթական նստաշրջանը կգումարի նույն դահլիճում հոկտեմբերի 9-ին, ժամը 10:00-ին: ■

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ձերբակալվել է Աշոտ Ավետիսյանը

ՀՀ դատախազության հայտարարությունը

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, շարունակվում է ս.թ. հուլիսի 28-ի լույս 29-ի գիշերը բացահայտված՝ իշխանությունը զավթելու նպատակով դավադրություն կազմակերպած հանցավոր խմբի անդամների վերաբերյալ գործի նախաքննությունը: Քննությամբ կալանավորվել են 33 անձինք, առգրավվել է մեծ քանակությամբ զենք ու զինամթերք: Իրավապահ մարմինների կողմից ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ, ս.թ. սեպտեմբերի 26-ին կալանավորվել է օգոստոսի 2-ից հետախուզման մեջ գտնվող, նշված խմբի ղեկավարներից մեկը՝ Աշոտ Քաջիկի Ավետիսյանը: Դեռեւս հետախուզման մեջ են Գառնիկ Իսագուլյանը, Ռուբիկ Ասատրյանը, Վարդան Սամուելյանը եւ հանցավոր խմբի այլ անդամներ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հրեաներն ու պաղեստինցիները դեռեւս լուծելու հարցեր ունեն

27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, WSJ. «Իսրայելն ու Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպությունը դեռեւս լուծելու երեք հարցեր ունեն նախքան հինգշաբթի օրը Սպիտակ տանը տեղի ունենալիք Պաղեստինի ինքնավարության համաձայնագրի ստորագրումը», հայտնեց պաղեստինցի բանակցողներից մեկը: Ամենակարեւորը, ըստ նրա, Արեւմտյան ափից իսրայելյան ուժերի հետքաշման ավարտի ճշտումն է:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

Տոնակատարության անցկացման կենտրոնական հանձնախմբի ժողովը Մայր Աթոռում

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում սեպտեմբերի 27-ին բացվեց Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարության անցկացման կենտրոնական հանձնախմբի ժողովը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության, Երուսաղեմի եւ Պոլսո պատրիարքությունների ներկայացուցչությամբ: Այդ մասին Արմենպրեսին տեղեկացրին Մայր Աթոռի մամլո դիվանից: Բացման աղոթքից հետո հայրապետական խոսքով ժողովականներին ողջունել է Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը: Այնուհետեւ ողջույնի խոսք է ասել Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա Կաթողիկոսը՝ քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի խորհուրդը մեկնելով իբրեւ ազգային ինքնաճանաչության, Հայաստանեայց եկեղեցու վերանորոգության, աշխարհի ժողովուրդներին մեր նկարագրով բացվելու գեղեցիկ առիթ: Ողջույնի խոսք են ասել ժողովի ատենապետներ Թորգոմ պատրիարք Մանուկյանը եւ Գարեգին պատրիարք Գազանճյանը: Ժողովում քննության են առնվելու տոնակատարության հիմնական նպատակին առնչվող Հայ Առաքելական եկեղեցու ներքին կյանքի վերանորոգման, հոգեւոր վերազարթոնքի հիմնահարցեր: Քննարկումների ընթացքում կճշտվի տոնակատարության բովանդակությունը: Նախատեսվում է նաեւ օտար եկեղեցիների եւ ազգերի, միջազգային, միջեկեղեցական եւ մշակութային կազմակերպությունների մասնակցությունը տոնակատարությանը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԼՂՀ խորհրդարանը վերսկսեց աշխատանքը

Սեպտեմբերի 27-ին կայացավ ԼՂՀ խորհրդարանի լիագումար նիստը: Ժողովրդական ընտրյալները ծանոթացան եղած հանրապետության կառավարման մարմիններում կադրային փոփոխությունների հիմնախնդրի, մասնավորապես քաղաքային եւ շրջանային դատավորների հաստատման հարցի քննարկմանը: Նիստի օրակարգում էին Աշոտ Աղբեկյանին Ստեփանակերտի դատարանի նախագահի, Գրետա Արզումանյանին Ստեփանակերտ քաղաքի դատավորի եւ Խորեն Մարտիրոսյանին Մարտակերտի շրջանի դատարանի նախագահի պաշտոններում հաստատելու հարցը: Թեկնածուներին առաջադրել էր ԼՂՀ նախագահը: Սակայն պաշտոնյաների, օրինականության, իրավունքի եւ պետական շինարարության գծով հանձնաժողովը նպատակահարմար գտավ քննության առնել այդ պաշտոններում թեկնածուների համապատասխանելիության հարցը:

Խորհրդարան հրավիրվեցին ԼՂՀ արդարադատության դեպարտամենտի պետ Յուրի Հայրապետյանը եւ Ազգային անվտանգության պետ [illegible] Աղասարյանը: Տես # էջ 2

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Ահաբեկիչներից տուժում են միայն ընդդիմությունն ու մամուլը»

Ծեծել են լրագրող, մեկնաբան Գագիկ Մկրտչյանին

Երեկ առավոտյան ժամը 9-ին տնից դուրս գալիս, առաջին հարկում լրագրող, «Գոլոս Արմենիի» թերթի քաղաքական մեկնաբան Գագիկ Մկրտչյանին են մոտեցել երեք երիտասարդներ եւ ով լինելը ճշտելով հարվածներ են տեղացել նրա գլխին: Դեպքը զննելիս(?) ոչ թե Գագիկ Մկրտչյանի, այլ առաջին հերթին «Գոլոս Արմենիին» եւ առհասարակ մամուլին ուղղված հարված ձեւով ասում էր հրավիրվել «Գոլոսի» խմբագրությունում: Գլխավոր խմբագիր Ֆյոդոր Նալբանդյանը հիշեցրեց լրագրողներին նախորդ տարվա հոկտեմբերի 25-ի համարում տպագրված «Նրանք ու պամ են, որ մենք լռենք» հոդվածի մասին, որտեղ «Գոլոսի» վրա հարձակումներից զատ, անդրադարձել էր «Ազգ» թերթի, «Հայլուր» լրատվական գործակալության Գյումրիի թղթակցի, լրագրող Արամ Աբրահամյանի վրա բանդիտական հարձակումներին, լրագրողների եւ մամուլի դեմ ոտնձգություններին: Ցավոք, ասաց նա, մինչեւ օրս այդ առիթով հարուցված քրեական գործերը տեղից չեն շարժվել: «Գոլոսի» խմբագրությունն ավելի առիթով (երբ տուժել էր նաեւ մեկ մարդ) ոստիկանությունում կազմված ֆոտոռոբոտը այդպես էլ ոչ մի տեղ չհրապարակվեց:

Սա Գագիկ Մկրտչյանի հետ պատահած առաջին դեպքը չէ: Մի քանի ամիս առաջ թերթերն անդրադարձան այն փաստին, որ նրա տանը լուրջ սարք էր հայտնաբերվել, այսպես կոչված «լսող» սարք, նրա գրասենյակի վառելիքի մատակարարող խողովակը: Հանձնաժողովը որոշեց, որ գործի ընթացքում բացահայտվեն (ոչ միայն ինքնա...): Տես # էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Տեղական

Սկիզբը էջ 1

«Երբ խումբ լինեմ միայն իմ մասին, եւ հանգիստ կվերադառնայի փաստին: Սակայն այս դարաշրջանում բոլոր լրագրողներս մեջ է մի կողմ դնենք գաղափարախոսական տարաձայնությունները եւ հանդես գանք մի ճակատով»: Գ. Մկրտչյանը խումբը համեմատեց նաեւ «Հայաստանի Հանրապետության» լրագրողներին, որի մի հրապարակման դեմ նախորդ օրը հանդես էր եկել հոդվածով: «Ազգային ժողովում Սամվել Գեւորգյանն: Դատը ձգձգվում է, եւ ոչինչ չի փաստարկվում»: Երկրորդ ցավալին հոդվածում արտահայտված այն միտքն է, որ «դեսակետն մենման չի խոսել ահաբեկչությունից եւ որեւէ այլ միջոցից ընտրությունների ժամանակ արդյունքների համար»: «Բայց մի՞թե ՀՀՇ-ն դեսակետ մենման է, նա ընդամենը կառավարող կուսակցություն է», ասաց տիկին Նալբանդյանը: Իրենց հերթին կառավարող կուսակցությունը եւ նրա խոսնակները առանց հիմքի բայց ոչ 4-րդ լսարանի ուսանողուհու մասին: Դրան դեկան Ռ. Պետրոսյանը պատասխանել է. «Իմ «ցեխն» է: Ինչ ուզում անում եմ»: Տիկին Նալբանդյանը վերահաստատելով Գագիկ Մկրտչյանի վերոհիշյալ հոդվածի այն միտքը, որ «ՊԱԿ-ի անգրագետ իշխանությունը համադրված ծախու դատարանի եւ դատախազության անօգնականության հետ, այն բանի վառ արտահայտությունն է, որ այդ մարմինները ձգտում են վերահաստատել հասարակության բռնատի-

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Ահաբեկիչներից տուժում են միայն ընդդիմությունն ու մամուլը»

նի հայտարարությունը լրագրողներին զենք տրամադրելու մասին դատական չէր: Հավել է այն սահմանը, որ ինքներս մեզ դեմ է պաշտպանենք»: Այն հարցին, թե ինչպես կվարվեր, եթե զինված լիներ, Գ. Մկրտչյանը պատասխանեց. «Զենքն, անշուշտ, կօգտագործեի»: Ծեծողներին լրագրողը չի ճանաչել, եւ նրանք ոչինչ չեն ակնարկել: «Ես դժվարանում եմ ասել, թե կապված է այն իմ որեւէ հրապարակման հետ»: Թե ինչու ահաբեկչությունը չկատարվեց ընտրությունների շրջանում, լրագրողը մեկնաբանեց, որ նշանակություն չուներ առաջ, թե հետո: «Այսօր էլ «Գոլոսը» համեմատաբար ամենահամարձակն է եւ բարձրացնում է հարցեր, որոնց մասին մյուսները կուզեին մոռանալ, ուստի անհրաժեշտ է վախեցնել այդ թերթին»:

Որ դեմքը ուղղված է նաեւ «Գոլոս Արմենիի» թերթին, գլխավոր խմբագիրը հաստատեց այն փաստով, որ ՀՀՇ-ն դատ է հարուցել թերթի եւ լրագրող Մարինա Գրիգորյանի դեմ: Ցավակիցներից մեկը հոդվածում այն հրապարակումն է, որ մի քանի դեսպանների տեղեկություններով, ՀՀՇ-ն նախընտրական արշավի համար ծախսել է 500 հազար ամերիկյան դոլար: «Մենք առաջարկում ենք նրանց հրապարակել ծախսված գումարների թիվը, սակայն նրանք խուսափում են մյուսների ատյանները: Մինչդեռ թերթը գոյացած բոլոր նկատառումով հազիվ հոգում է թղթի ծախսերը: Թղթի խնայողության նպատակով նրանք ստիպված էին նույնիսկ չհրատարակել թերթի շաբաթօրյա համարը:

Տիկին Նալբանդյանը պատմված նյութ հրապարակել եւս մեկ փաստ: Գրիգոր Զոհրաբի անվան համալսարանում բարձր առաջադիմությամբ սովորող եւ չորրորդ լսարան փոխադրված իր դստեր ամառային ճանաչմանից հետո կանչել է դեկան Ռաֆիկ Պետրոսյանը եւ հանձնել համալսարանից հեռացման հրամանագիրը, ասելով «Անհաջող մայրիկ ունես»: Մայրը ամառվանից հետո փորձել է խաղաղ ձեւով, առանց աղմուկ բարձրացնելու հանդիպել նշյալ դեկանին, դիմել է կրթության այն ժամանակվա նախարար Վարդգես Գնունուն, որից գրավոր պատասխան է ստացել, թե ոչ մի դեկան այդ հրամանը հիմք ունենալ չի կարող: Իսկ համալսարանում Ջ. Նալբանդյանին են ներկայացրել կոլեկտիվի ճնշի որոշումը հեռացման մասին եւ հիմնավորել այն բանով, որ բոլոր ընդդիմությունն է կառավարող սահմանված նորմայից մի քանի անգամ ավելի, եւ այժմ կրճատումներ են արվում: Սակայն խումբն այդ դեպքում կարող է լինել դիմորդների, ռական վերահսկումը», արձանագրեց, որ «իշխանության եկածները դրանով չեն հանդարտվել: Տիրում է օրինական ամենաթողություն, եւ առկա է ստալինյան շրջանի այն վերաբերմունքը, երբ երեխաները պատասխան են տալիս ծնողների համար»: Այս առիթով նա հայց է ներկայացրել դատարան:

Գագիկ Մկրտչյանը մտեց, որ միջադեպի առիթը կարող են լինել ծանոթների կամ մերձավորների հետ վատ հարաբերությունները, դարձնել մենակը: Նա բացարձակապես չունի իրավապահ մարմիններին դիմելու ոչ մի ցանկություն, որովհետեւ չունի ոչ մի ակնկալիք: «Հաճախ եմ տեսնում լրագրողների, փաստաբանների, ներքին գործերի բարձրաստիճան սպաների հետ, մեկուսարաններում անմարդկային ծեծի են ենթարկում մարդկանց, եւ ոչ ոք դրա համար պատիժ չի կրում, պատասխանատվության չի ենթարկվում: Ավելորդ եմ համարում դիմելը: Բավականին ժամանակ է, մամուլում գրում են ահաբեկչական խմբերի մասին, բայց որոնց պատճառով չի տուժել ոչ մի դեսակետն այր կամ դեսակետն հաստատություն: Իշխանությունները ուղղակի փրկում են մարդկանց ահաբեկիչներից, բայց նրանցից տուժում են միայն ընդդիմությունն ու մամուլը»:

[illegible]

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱՐԳԵՆՏԻՆԱ

Համագործակցության առաջին քայլերը

Սեպտեմբերի 27-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ընդունեց Հայաստանում Արգենտինայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Անտոնիո Մանուել Լիսերեին: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից, հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին երկու երկրների քաղաքական, տնտեսական, մշակութային համագործակցության հնարավորությունները: Անդրադառնալով առեւտրատնտեսական համագործակցության հնարավորություններին, դեսպանը նշեց, որ թերեւս առաջնայնությունը կտրվի գյուղատնտեսության ոլորտին, քանի որ Արգենտինան հայտնի է իբրեւ հացահատիկ եւ մեր արտահանող երկիր եւ պատրաստ է այդ մթերքներն առաքել Հայաստան: Ունենալով առեւտրական հարաբերություններ Իրանի հետ, արգենտինական կողմը հնարավորություն ունի ապրանքների փոխադրումը կազմակերպել Պարսից ծոցով եւ այնուհետեւ Իրանի ցամաքային տարածքով:

Շոշափված խնդրի առավել հանգամանալի քննարկումը, ըստ պայմանավորվածության, կշարունակվի ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարությունում:

Կ. Մ.

ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

Մարդու իրավունքների հարցերով անկախ փորձագետը Հայաստանում

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Վարդան Օսկանյանն ընդունել է սեպտեմբերի 25-ին Երեւան ժամանած մարդու իրավունքների հարցերով անկախ փորձագետ Հյուկ Թեմփլթոնին, որը ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի 51-րդ նստաշրջանի որոշմամբ նշանակված է ծանոթանալու մարդու իրավունքների իրավիճակին Հայաստանում եւ Ադրբեջանում: Փոխնախարար Վ. Օսկանյանը հյուրին ծանոթացրել է Հայաստանի քաղաքական եւ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին, ընդգծել առկա ձեռքբերումները մարդու իրավունքների խնդիրների ոլորտում, այդ թվում Ազգային ժողովի վերջերս կայացած ընտրություններում, ներկայացրել ՀՀ իշխանությունների դիրքորոշումը Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության քաղաքական կարգավորման վերաբերյալ: Երկուստեք կարեւորվել է Երեւանում ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների կենտրոնի նշանակությունը, որի բացումը նախատեսվում է մոտ ժամանակներս: ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից Նոյյան Տապան գործակալությանը հայտնեցին, որ մեկ շաբաթվա ընթացքում Հ. Թեմփլթոնը հանդիպումներ կունենա ՀՀ կառավարությունում, ինչպես նաեւ ոչ կառավարական եւ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

ՆՏ

Բրիջիդ Բարդոն կաջակցի Հայաստանի կենդանիների պաշտպանությանը

Փարիզից երեկ ֆաքսով ստացանք նշանավոր դերասանուհի, ներկայումս Կենդանիների պաշտպանության հիմնադրամի տնօրեն Բրիջիդ Բարդոյի՝ սեպտեմբերի 21-ին Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին հասցեագրած նամակի պատճենը: Նշելով, որ իր հաստատությունն ստացել է վերջին տարիներին Հայաստանում կենդանիների պաշտպանության հետ կապված դժվարությունների բազմաթիվ վկայություններ, Բրիջիդ Բարդոն ասում է, որ գիտակցելով Հայաստանի ներկա ծանր վիճակը, ինքը եւ իր հիմնադրամը պատրաստ են օժանդակել կենդանիների պաշտպաններին, ինչպես նաեւ պաշտպանությանն ուղղված փաստաթղթերի իրավաբանական մշակմանը: Մյուս կողմից, անասնաբուժական դիսպանսերի ստեղծումը կնվազեցնի թափառող կենդանիների չափազանց մեծ թիվը՝ շների եւ կատուների ամլացման միջոցով, իսկ բնակչությունը կկարողանա կենդանիների բուժումն ապահովել նվազ ծախսերով: Բրիջիդ Բարդոն ակնկալում է նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հավանությամբ եւ օժանդակությամբ Հայաստանում կենդանիների պաշտպանության արշավներ ծավալել:

ԱՀԱԶԱՆԳ

«Փրկության ծառայություն 0-03»-ը դադարեցրել է գործունեությունը

Շուրջ երկու ամիս է, ինչ գործունեությունը դադարեցրել է «Փրկության հեռախոս 0-03» փրկարարական ծառայությունը, որը ՀՀ արտակարգ իրավիճակների պետական վարչությունում հիմնադրվել էր ապրիլի 1-ից եւ իր ակտիվ գործունեության շնորհիվ բարի համբավ էր ձեռք բերել ազգաբնակչության շրջանում: Ինչպես հայտնեց արտակարգ իրավիճակների վարչության կազմակերպչական բաժնի պետ Գարիկ Բաբուրյանը, ծառայության աշխատանքների դադարեցման հիմնական պատճառը ֆինանսավորման բացակայությունն է: Կամավոր սկզբունքներով եւ հաճախ զուտ խանդավառությամբ աշխատող փրկարարները զրկված են տարրական տեխնիկական միջոցներից եւ վառելանյութից: Երկու ամիս է, ինչ խափանված է կազմակերպության «ՈՒԱԶ» մակնիշի միակ ավտոմեքենան: Մինչդեռ, Բաբուրյանի վկայությամբ, յուրաքանչյուր օր չեն դադարում բնակչության փրկության պահանջները: Քաղաքացիները հաճախ ավելի հեշտությամբ զանգահարում են «0-03», քան «03» հեռախոսահամարներով: Այսպես, շուրջ տասն օր առաջ պահանջ ստացվեց այն մասին, որ Հրազդան գետում խեղդվել են երկու անչափահաս երեխա, սակայն համապատասխան միջոցների բացակայության պատճառով հնարավորություն չեղավ օպերատիվ օգնություն ցուցաբերել:

Բաբուրյանի խոսքերով, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչությունն առաջարկ է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանը «Փրկության հեռախոս 0-03» ծառայությանը լիարժեք գործունեության համար տարեկան 7 մլն դրամ տրամադրելու վերաբերյալ: ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունն արդեն հավանություն է տվել առաջարկին: Ֆինանսների նախարարության կողմից այն հաստատվելուց հետո ծառայությունը բնականաբար կամավոր հասարակական կառույցից կվերածվի պետականի:

Բաբուրյանը հայտնեց նաեւ, որ Գերմանիայի, Շվեդիայի, Չեխիայի պետական փրկարարական ծառայությունները խոստացել են մոտ ժամանակներս «Փրկության հեռախոս 0-03»-ին նվիրել տեխնիկա եւ փրկարարական հանդերձանք:

[illegible]

Գ. Ալավերդյանը ...

Սկիզբը էջ 1

Ամբաստանյալների հետ ունեցած կապի մասին հայտնեց, որ սկզբնական շրջանում եղել է ՀՀՀԴ անդամ, բայց քանի որ Արցախ մեկնելու ցանկություն ուներ (իսկ նրանք մարտերին չէին մասնակցում), իր ընկերը՝ Նիկոլ Գալստյանը, խորհուրդ տվեց ընդունվել ՀՅԴ շարքերը: Այդ նպատակով ծանոթացրեց ընկերոջ՝ Արմեն Մնջոյանի հետ: Նրա միջոցով էլ աշխատանքի է անցել Այնբրաթի բազայում, որը վարձակալել էր Արծրունի ընկերությունը: Այնտեղից է ճանաչում ամբաստանյալներից մի քանիսին՝ Ա. Մանուկյանին, Ա. Գրիգորյանին, Է. Սիմոնյանին եւ Հ. Մկրտչյանին: Իսկ մյուսներին ճանաչել է 95 թվականի հուլիսի 7-ից, դատավարության առաջին օրը: Այնբրաթում աշխատելու ընթացքում «անկետա է լրացրել» ՀՅԴ շարքերն անցնելու համար, սակայն չի ընդունվել, այնուհետեւ ամուսնացել է, երեխա է ունեցել եւ «մոռացության տվել» Արցախը:

Դատարանում Գ. Ալավերդյանն անվերջ պնդում էր, որ իր նպատակը Արցախ գնալն էր եւ ցանկացած կուսակցության կանդամագրվեր միայն այդ նպատակով, եւ դիմումը կամ անկետան էլ լրացրել է դրա համար: «Իսկ զենքուզավորը գրել եմ քննիչի թելադրանքով», ավելացրեց նա: Փորձաքննության նյութերի մասին փաստաբանների հարցմանը նա պատասխանեց, որ քննիչը իրեն նման բան չի հայտնել եւ փորձաքննության վերաբերյալ որոշում չի ներկայացրել: Դա եւս համարվեց հետաքննական օրենքի խախտում: Ամբաստանյալը հայտնեց նաեւ, որ Այնբրաթի բազայում կատարած պահակությունից հեռացել է, որովհետեւ աշխատավարձ չէր ստանում: Վերջին հարցաքննության ժամանակ Գ. Ալավերդյանն իրեն մեղավոր չի ճանաչել եւ հայտնել է, որ իրեն օգտագործել են: Դատավորի հարցմանը՝ ինչո՞ւ է այդպես ասել, պատասխանեց, թե քննիչի թելադրանքով է եղել: Հարցաքննությունը կշարունակվի այսօր:

Ս. Դ.

ՍԵՓՈՒԼՍԿԵՐՍ

ԼՂՀ խորհրդարանը վերսկսեց աշխատանքը

Սկիզբը էջ 1

«Նպատակն այն է, որ հանձնաժողովը կարողանա ճիշտ կողմնորոշվել, թե որքանով են թեկնածուները համապատասխան իրենց պաշտոններին, ասաց հանձնաժողովի անդամ Ռուդոլֆ Մարտիրոսյանը: Քանի դեռ ոչ հեռավոր անցյալում, 88-ից ի վեր հանրապետության կյանքում տեղի են ունեցել այնպիսի դեպքեր, երբ, օրինակ, Ադրբեջանի դրածո դատախազը շահադիտական նպատակներով եւ Բաքվի հրահանգներով կարողանում էր իր շուրջը հավաքել իրավապահ մարմիններում աշխատող հայազգի որոշ ներկայացուցիչների եւ նրանց միջոցով հալածանքի ենթարկել բնակչությանը, հատկապես այլախոհներին եւ շարժման ակտիվիստներին: Այն օրերին իրավապահ մարմինների մի շարք աշխատակիցներ ենթարկվում էին սադրանքի եւ կատարում էին դասալիք Պլավսկու կարգադրությունները: ԼՂՀ իրավապահ մարմիններում նման անձնավորությունների գոյությունը բացառելու նպատակով հանձնաժողովը մեկ առ մեկ քննարկեց թեկնածուների կենսագրությունները»:

Կարճատեւ ընդմիջումից հետո խորհրդարանը լսեց հանձնաժողովի հաշվետվությունը եւ հաստատեց բոլոր թեկնածուներին վերոհիշյալ տեղերում: [illegible] օրը խորհրդարանն ավարտեց աշխատանքը:

Մինչդեռ ԼՂՀ Գերագույն օրենսդրական մարմինը ակտիվ միջոցներ է ձեռնարկում տեղյակ միջխորհրդարանական կապերի ընդլայնման: Օրերս Երեւանից Ստեփանակերտ վերադարձավ ԼՂՀ պատվիրակությունը, որը Հայաստանում էր փորձի փոխանակման նպատակով:

«Խորհրդարանի նախագահ Կարեն Բաբուրյանի գլխավորությամբ Երեւան էինք մեկնել Ազգային ժողովի ընդհանուր կառուցվածքին եւ գործունեությանը ծանոթանալու, ինչպես նաեւ ՀՀ ԱԺ մշտական հանձնաժողովների հետ քննարկելու համագործակցության կոնկրետ ծրագրեր: Պատվիրակությանն ընդունեցին ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, տեղակալ Կարապետ Ռուբինյանը եւ հանձնաժողովների նախագահները, ասաց ԼՂՀ խորհրդարանի քարտուղար Էմմա Գաբրիելյանը: Սեպտեմբերի 21-ին ՀՀ նախագահի հրավերով պատվիրակությունը մասնակցեց Հայաստանի անկախության 4-րդ տարեդարձին նվիրված տոնակատարություններին»:

Էմմա Գաբրիելյանը տեղեկացրեց, որ մոտ ապագայում կապեր կհաստատվեն եւ կամրապնդվեն նաեւ մի շարք այլ երկրների խորհրդարանների հետ:

[illegible]

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
[illegible]
Apple Macintosh համակարգչային ցանցածը «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» [illegible]
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

Պատվիրակությունը, 19 ձևավորված արկղերով, ֆոտոդիզայնի նկարներով, բարձ ու արհեստական ծաղիկներով, ծառարմատներով ու քարերով, ժայռակտորներով ու արծիվներով մեկնեց Մոսկվա:

Մոսկովյան հասարակությունը, ամեն ինչ տեսած, եվրոպականացած, փողոցներում ամենուր վաճառվող հոլանդական ծաղիկներից հագեցած, ինչո՞վ կարող ես

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

«Բրաբիոնը» գերեց մոսկվացիներին

Մոսկվայում անցկացված հայկական մշակույթի օրերին մասնակցեց նաև Բրաբիոն ֆլորա սալոնը, որի կազմակերպած երկու ցուցահանդեսների մասին է պատմում ֆիրմայի աշխատակից, դիզայներ Դոնարա Կոստանդյանը:

նրան զարմացնել: Սա էր մեզ անհանգստացնում:

Ցուցահանդեսը բացվեց սեպտեմբերի 16-ին Մեծ թատրոնի նախասրահում և ճեմասրահում:

Ինչպես միշտ, հյուրերին ընդունեց «Բրաբիոն դամիկը» և բաժանեց մեր այցեքարտերը, որոնք ազդարարում էին, որ Բրաբիոնը դարձել է «Ինտերֆլորա» միջազգային կազմակերպության անդամ, և այսուհետ մեր հայրենակիցները իրենց ծանոթներին և բարեկամներին կարող են Երևանից ծաղիկներ ուղարկել աշխարհի 142 երկրներ:

Թե ինչ հաջողություն ունեցավ ցուցահանդեսը, դժվարանում եմ նկարագրել: Տպավորությունների գիրքը անմիջապես լցվեց հիացական գրառումներով: Բերեմ դրանցից միայն մեկը. Ռուսաստանի մշակույթի վաստակավոր գործիչ Միլչինի խոսքերը. «Տաղանդավոր է: Այդպիսի բան Մոսկվայում չի եղել: Սա իրական ցուցահանդես է, մեր իրական թատրոնին արժանի»:

Դահլիճում հնչում էին Դոնիցետտիի դյութիչ երաժշտության վերջին հնչյունները: Բոլոր ծափողջույններից հետո ցուցասրահը լցվում է բազմությամբ, դարձյալ հիացական բացականչություններ և հարցեր, ի՞նչ ասել է Բրաբիոն, քանի՞ տարի է գործում ֆիրման, էլի կգա՞ք Մոսկվա, ե՞րբ է հաջորդ ցուցահանդեսը, ինչո՞ւ մոսկովյան թերթերը չեն ազդարարել մեր գալուստը: Եվ հեռանում են «Բրաբիոն դամիկի» բաժանած փնջիկներով և ծաղիկներով:

Մեր ցուցահանդեսի վերջին այցելուները Հայաստանի կառավարության անդամներն էին, Ազգային ժողովի խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, մշակույթի նախարար Հակոբ Մովսեսը, քաղաքագլուխ Վահագն Խաչատրյանը, մեր դեսպանատան աշխատակիցները և պաշտոնական այլ անձինք:

Սեպտեմբերի 19-ին Մոսկվայի Սյունազարդ դահլիճում բացվեց մեր հաջորդ ցուցահանդեսը, որի աշխատանքներին մասնակցեց նաև Սանկտ Պետերբուրգի «Ֆլորա դիզայն» ստուդիայի ղեկավար Ալեքսանդր Զախարենկոն:

Հայաստանի մշակույթի օրերի եզրափակիչ համերգը սկսվեց ժ. 19-ին, իսկ ցուցասրահը դեռ մեկ ժամ առաջ լեփ-լեցուն էր այցելուներով: Այստեղ էլ նրանց դիմավորեցին «Բրաբիոն դամիկը» և բալետի թատրոնի գեղեցկուհի Լիզան՝ ամբողջությամբ ծաղիկներով զարդարված: Նրանք մուտքի մոտ այցելուներին ծաղիկներ ու փնջիկներ բաժանեցին (հատուկ այդ օրվա համար պատվիրված «Ռուսաստան-Հայաստան, միշտ միասին» և հակառակ երեսին «Բրաբիոն» մակագրություններով):

Ցուցահանդեսին ներկա էին կինոյի և արվեստի հանրահայտ գործիչներ Կուռավլյովը, Ժարիկովն ու իր կինը՝ Գվոզդիկովան, Շիլովսկին, Էսամբաևը, Շուկշինան, Վիտոկովսկին և Համլետ Հակոբյանը, որոնք տնօրեն Արտյոմ Չոբանյանին շնորհավորեցին այդ գեղեցիկ տոնի կազմակերպման առթիվ:

Համերգի և ցուցահանդեսի ավարտից հետո Բրաբիոնը հյուրերին հրավիրեց Մոսկվայի հրաշալի արգելոցներից մեկը՝ կոմս Մենշիկովի սիրելի զարմիկ Ս. Մենշիկովի տունը, որտեղ մեր հյուրերին սպասում էր հաճելի երեկոյի շարունակությունը հայկական ճաշասեղանի շուրջ, մեր ձեռքերով պատրաստված տոլմայով, խորովածով, հայկական կոնյակով:

Հաջորդ օրը մեր պատվիրակությունը վերադարձավ Երևան:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Արտակարգ իրավիճակներին պետք է պատրաստ լինեն բոլորը

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչությունը համեմատաբար նոր հաստատություն է պետական կառավարման մեխանիզմի մեջ. ինչպե՞ս և ի՞նչ հիմունքներով է կազմակերպվում ղեկավար կադրերի վերապատրաստումը արտակարգ իրավիճակների համար: Այդ մասին է զրույցը արտակարգ իրավիճակների վարչության առընթեր կադրերի վերապատրաստման ինստիտուտի տնօրեն Համլետ Մաթևոսյանի հետ:

— Ինչո՞վ է պայմանավորված ինստիտուտի ստեղծումը և ի՞նչ խնդիրներ ունի այն:

— Կադրերի վերապատրաստման ինստիտուտը ստեղծվել է 1992-ին, սկսել է գործել 93-ից, ընդ որում, հաջորդ մեկ տարին կարելի է դիտել որպես ուսումնական, ուսումնամեթոդական բազայի ստեղծման, ծրագրերի, թեմատիկ պլանների մշակման, դասախոսությունների նախապատրաստման շրջան: Այնպես որ, գործունեության լիարժեք սկիզբ կարելի է համարել 1994-ը: Հիմնական խնդիրը թե՛ տարածաշրջանային, թե՛ ճյուղային կառավարման մարմինների ղեկավարների որակավորման բարձրացումն է, ի հարկե, արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցերով: Մեծ ուշադրություն է դարձվում ճգնաժամային կառավարմանը, որը որպես նոր գիտություն մուտք է գործում հանրապետություն: Ո՞րն է խնդրի ամենանուրբ կողմը. բանն այն է, որ մինչև վերջերս արտակարգ իրավիճակներ ստեղծվելուց հետո էր սկսում գործել կառավարման համակարգը (ստեղծվում էին հանձնաժողովներ և այլն), փաստորեն, գնում էինք արտակարգ իրավիճակների ետևից, մինչդեռ, կանխումը պետք է համարվի կարևորագույն խնդիր: Հասկանալի է, արտակարգ ոչ բոլոր իրավիճակները կարելի է կանխել, դրանց մեծ մասը տեղի կունենա անկախ մեր կամքից: Այս դեպքում էլ պետք է պատրաստ լինենք դիմակայելու: Այս 2 խնդիրներից էլ բխում են ինստիտուտի անելիքները:

— Արտակարգ իրավիճակներից (երկրաշարժ, ջրհեղեղ, փոթորիկ, հրդեհ, վթարներ քիմիական գործարաններում և այլն) համեմատաբար նվազ կամ անկորուստ ելքի համար կադրերի իմացությունն ու հմտությունը բավարա՞ր պայման են:

— Այո, ներկայումս զբաղվում ենք բնակչությանը նախապատրաստելով: Եթե դյուրին է ղեկավար կադրերին հրավիրել ինստիտուտ և խորը վերլուծություններով, գիտականորեն կազմակերպել նրանց ուսուցում-վերապատրաստումը, ապա բնակչության լայն զանգվածների հետ տարվող աշխատանքը շատ դժվարին կողմեր ունի (լսարանի անսահման մեծությունը, պարզ ու հանրամատչելի լեզվով հաղորդակցվելը և այլն): Այս դեպքում անփոխարինելի են դառնում լրատվական միջոցները՝ հատկապես ռադիոհեռուստատեսությունը: Այս տարվա մայիսի 2-ից «Եթեր ցտահանգ» հաղորդաշարով կազմակերպվում են բնակչության ուսուցման դասընթացներ՝ կապված ատոմակայանի շահագործման հետ: Նախատեսված 16 թեմաների 1-ին փուլը ավարտված է, 2-րդը կսկսվի հոկտեմբերից: Բնակչության հետ աշխատանքը կազմակերպելիս ելնում ենք նաև տեղական առանձնահատկություններից, տվյալ շրջանի ռադիոհաղորդումների խմբագրություններին տրամադրելով համապատասխան նյութեր (Արարատյան դաշտի որոշ շրջանների համար տարածքի ջրածածկման վտանգն է բնորոշ, Դիլիջանի, Իջևանի, Կապանի, Բերդի համար՝ սողանքային երևույթները): 80-ից ավելի ջրամբարներ են գործում հանրապետությունում, այդ շրջանների համար դասախոսությունների շարքեր են տրվում ջրհեղեղների հետ կապված, մայրաքաղաքի համար առավել մտահոգողը քիմիական ձեռնարկությունների ու այլ օբյեկտների առկայությունն է և այլն:

— Վերադառնանք ղեկավար աշխատողներին: Հնարավո՞ր է, արդյոք, այդպիսի բարդ, դժվարին իրավիճակներում, առանց խուճապի, կազմակերպված աշխատանք իրականացնել:

— Նախապես սցենար մշակել և այն որպես պատրաստի ծրագիր առաջարկել կադրերին, սխալ է: Նույնիսկ համանման դեպքերը, իրավիճակները ճշգրտորեն չեն կրկնվում, ունենում են իրենց առանձնահատկությունները: Ահա թե ինչու ղեկավար աշխատողին ինստիտուտը պետք է տա ինքնուրույն աշխատելու կարողություն: Նա պետք է անհրաժեշտ գիտելիքներ ունենա և կողմնորոշվի ու կողմնորոշի կոնկրետ իրադրության մեջ, լավ գիտենալով, որ ընդունած սխալ որոշումը կարող է բախտորոշ լինել, անուղղելի: Կոնկրետացումը պատկերացնում եմ ուսումնական խաղերի տեսքով. շրջանի ղեկավարությանը տրվում է տարածքին բնորոշ արտակարգ իրավիճակի խնդիր, ապա դասախոսական անձնակազմի հետ կատարվում է լավագույն ընդունելի որոշումների ընտրություն:

— Այժմ կարծես ինստիտուտի գործունեությունը հունի մեջ է ընկել: Որո՞նք էին դժվարությունները, ինչպես հաղթահարվեցին:

— Առաջին տարին ծանր էր: Պետք էր սկսել զրոյից (ծրագրեր, թեմատիկ պլաններ և այլն): Գլխավորը՝ անհրաժեշտ էր կադրեր պատրաստել: Այդ խնդիրը լուծվեց արտակարգ իրավիճակների վարչության շնորհիվ: Ծավալելով միջազգային ճկուն գործունեություն, նա կարողացավ ինստիտուտին ապահովել նյութերով, արտասահմանյան զարգացած երկրների ուսումնական համանման հաստատությունների ծրագրերով, աշխատանքային եղանակներով: Դրանք հիմք դարձան ստեղծելու ծրագրային ֆոնդ և թեմաների բանկ: Վարչությունում աշխատող առանձին մասնագետները դարձան մեր առաջին դասախոսները և այն հուսալի միջուկը, որի շուրջ ստեղծվեց կրթական ողջ կազմը: Նախադրյալներ կան ինստիտուտի դասախոսական անձնակազմին այլ երկրներում վերապատրաստելու համար: Մոտ ժամանակներս ինստիտուտը Գերմանիայի համանման հաստատության հետ համատեղ կկնքի գործունեության պայմանագիր, որը մեծապես կնպաստի ուսումնական գործընթացի բարելավմանը: Ամրագրվում են կապերը նաև Ռուսաստանի Դաշնության համանման հաստատությունների հետ:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ՍԵՄԻՆԱՐ

Եվրախորհուրդը խթանում է հասարակական կազմակերպությունների զարգացումը

Եվրախորհրդի աջակցությամբ Արևելյան Եվրոպայի և ԱՊՀ 8 երկրներում կազմակերպվում են սեմինարներ, որոնց նպատակն է կառավարական կառույցների միջոցով զարգացնել դեմոկրատիան: Երևան էր ժամանել «Պոմպիդու Եվրոպա» հասարակական կազմակերպության ներկայացուցիչների խումբը Ֆրեդերիկ Բոսկիեի (Փարիզ) ղեկավարությամբ: «Պոմպիդու-Եվրոպան» ասոցիացիաների [illegible] ցանց է եվրոպական երկրներում, որի կենտրոնը գտնվում է Փարիզում: Սեպտեմբերի 25-26-ին կազմակերպության Հայաստանում գտնվող անդամները եվրոպական երեք երկրների մասնագետներից, սեմինարին փորձի էին հաղորդում սեմինարին մասնակցող 32 հասարակական կազմակերպություններին: «Ինչպես զարգացնել կազմակերպությունը, կազմակերպությունների հիմնական սկզբունքները, կիրառման տեղական հնարավոր արմատավորման դժվարությունները, բազմազանությունը [illegible] որպես կազմակերպության ստեղծման և արդյունավետ գործունեության հիմք և անհրաժեշտ պայման, հասարակական կազմակերպության դերը ժողովրդավարական հասարակության մեջ, ինչպես ավելի լավ կառավարել հասարակական կազմակերպության մարդկային ռեսուրսները, գտնել և կապ հաստատել դոնոր գործընկերների և հովանավորների հետ, աշխատակցել այլ կազմակերպությունների հետ, ինչպես կապ հաստատել Արևելյան և Արևմտյան Եվրոպայի կամ Եվրամիության կազմակերպությունների հետ, փոխանակել փորձ և գաղափարներ» ահա քննարկվող թեմաների ոչ լրիվ ցանկը:

Հարկ է ասած հայկական կազմակերպությունները ունեին պատրաստվածության տարբեր մակարդակ: Մի մասը վաղուց էր յուրացրել ուսուցման այս փուլը, իսկ մյուսների համար սա անհրաժեշտ այբուբեն էր: Ֆրեդերիկ Բոսկիեի գնահատմամբ, սեմինարն ավելի նման էր մտքերի փոխանակության, որը փոխադարձ տեղեկատվության հնարավորություն էր տալիս: Շատ անհրաժեշտ տեղեկություններ ստացվեցին հատկապես Հայաստանի քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական իրավիճակի վերաբերյալ:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Հայտարարություն

Ս. թ. հոկտեմբերի 14-ին Զեյթունի հայրենակցական «Արծվաբույն» միությունը նշելու է 1895 թվականի՝ զեյթունցիների մեծ հաղթանակներից մեկի 100-ամյա հոբելյանը: Հանդիսության հրավիրատոմսերը կարելի է ստանալ Երևանի Էրեբունի հյուրանոցի 2-րդ մասնաշենքի թիվ 612 սենյակից, ժամը 18-ից մինչև 22-ը, իսկ շաբաթ և կիրակի օրերին՝ ժամը 9-ից մինչև 20-ը:

ԱԶՀ միության ավագանի

Հայտարարություն

Լրատվական միջոցների ներկայացուցիչները հրավիրվում են մասնակցելու «Շիրակի մարզային համաձայնություն» համագործակցության մարմնի անդամ կուսակցությունների՝ ԱԺՄ, ԱԻՄԿ, ՀՌԱԿ և ՀԿԿ Գյումրիի քաղաքային կազմակերպությունների ղեկավարների մամուլի ասուլիսին: Այն կկայանա սեպտեմբերի 29-ին, ժամը 12:00-ին, Գյումրիի ԱԺՄ գրասենյակում, Մարքսի 66, հեռախոս 23039:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հացի գները կարող են տարբեր լինել

Սեպտեմբերի 26-ին մեր թերթում տպագրվել էր Հենրիկ Մկրտչյանի (Լոռու տարածքային գործակալություն) «Հացի գների բարձրացումը Հայաստանում կախված է ալյուրի շուկայական գներից» հոդվածը: Այդ կապակցությամբ խմբագրություն զանգահարեց պարենի և մթերումների նախկին փոխնախարար [illegible] Հովհաննիսյանը և հայտնեց, որ [illegible] երեք շաբաթ առաջ, [illegible] հացի գների հետ կապված [illegible]: Մեր կողմից հայտնում ենք, որ հոդվածը խմբագրություն է բերվել տպագրվելու նախորդ օրը: Փոխնախարարը հայտարարեց, թե [illegible] գները ազատականացված են, և միանգամայն բնական է, որ դրանք կախում ունեն շուկայական գներից: Պետությունը փորձում է պահպանել որոշակի սահման, բայց տարբեր խանութներում գները կարող են տարբեր լինել, քանի որ յուրաքանչյուր գործարար [illegible]:

Գ. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Անդրադարձ

ԼՈՆԴՈՆ

Տիկին Վարդիթերի կենաց-բաժակաճառը

90 թվականի ամռանը մի խումբ ուսանողների հետ միասին Լոնդոն էի գնացել՝ մասնակցելու այն գիտաժողովին, որ նվիրված էր Անդրկովկասի 1917–20 թվականների քաղաքական իրականության հետազոտությանը:

Լոնդոնյան գիտաժողովի հայ մասնակիցները բավական պատկառելի խումբ էին կազմում, յոթ հոգի՝ Հայաստանից, հանրահայտ ազգագրագետ (նաեւ ճանաչված պատմաբան ու դիվանագետ) Սերգեյ Հարությունովը՝ Մոսկվայից, Ռիչարդ Հովհաննիսյանը՝ ԱՄՆ-ից: Գերմանիայից ու Ֆրանսիայից ժամանած հայեր եւս կային... Էլ չեմ խոսում Քրիստոֆեր Ուոկերի նման այն օտարների մասին, որ, ասես, եկել էին հայ դատը պաշտպանելու համար եւ հայ մասնակիցներից առավել բարձր ու համարձակ էին խոսում մեր արդարության մասին:

Այսպես էր, որ շուրջ մեկ շաբաթ տեւած նիստերում Հայաստանին ու հայ ժողովրդին վերաբերող հարցերը գիտական հիմնավոր մեկնաբանություններ ստացան, ինչպեսին իրենց խոսքերով, այդ խմբով իշխող էին գիտաժողովի մթնոլորտում, չնայած դահլիճի անկյուններում, նախասրահում, նույնիսկ հյուրանոցի հարկաբաժինների պարապ սեղանիկների վրա սփռված էին Թուրքիայի ու Ադրբեջանի պատվիրակների բերած անհամար գրքերը, բրոշյուրներն ու այլազան հրատարակումները, որոնք թուրքավարի պրոպագանդում էին ճշմարտության առնչվող խնդիրները եւ, հավանաբար, տերերի կարծիքով՝ եթե ոչ Լոնդոնը, ապա գոնե գիտաժողովը դարձնելու էին իրենց համախոհը, թուրք-ադրբեջանական կարծիքների տերը, դրանց համար մարտնչողը:

Ռիչարդ Հովհաննիսյանը՝ ամերիկացի մեծահամբավ հայրենակիցն ու ՀՀ ազգային ակադեմիայի արտասահմանյան անդամը, գիտաժողովին եկել էր տիկնոջ՝ բժիշկ-գիտնական Վարդիթերի հետ: Գիտաժողովի գլխավոր դեմքը Ռիչարդն էր:

Նրա խոսքը, կարծիքը, ամեն առաջարկն ու հանձնարարությունն էին գիտական բոլոր նիստերին: Պատահական չէր, որ տանտերերը մեծ մասամբ նրան էին հանձնում նիստերին, նույնիսկ եզրափակիչին նախագահելու պատիվը, եւ դա բոլորի կողմից ընդունվում էր իբրեւ ամենապատշաճ տարբերակ: Իսկ տիկին Վարդիթերը, ի զարմանս ճանաչողների, այնպես աշխույժ մասնակցություն էր ցույց տալիս միջոցառումներին, հատկապես դահլիճում ծավալվող վեճերին ու սկզբունքային զրույցներին, որ կարելի էր կարծել, թե ամբողջ կյանքում այդ հարցերի ուսումնասիրությամբ է զբաղվել, եւ այժմ էլ լավ կլինի, որ գիտաժողովի մասնակիցները ուշադրությամբ հետեւեն նրա դիտողություններին, առաջարկներին ու տեսակետներին:

Տիկին Վարդիթերի մասնակցությունը սկզբունքային, սուր ու անզիջում նշանակություն ունեցավ հայ-ադրբեջանական փոխհարաբերություններին, հատկապես Արցախյան հակամարտությանը վերաբերող հարցերի քննարկումների ժամանակ, այդ պատճառով էլ ինձ առաջին պահի միանգամայն տարօրինակ թվաց գիտաժողովի վերջին օրը տեղի ունեցած մի քայլը, որ...

Բայց լավ է այս քայլն ու շարունակությունը պատմեմ ամբողջությամբ:

Գիտաժողովի ավարտին տեղի ունեցավ պաշտոնական ճաշկերույթ, որին հայերս տեղավորվել էինք սրահի գլխամասում, ադրբեջանցիները՝ սկզբում, հենց դռան մոտերը:

Երբ հարմար տեղավորվել էինք, իմ դեմ-դիմաց Ռիչարդ Հովհաննիսյանն էր: Աչք ածեցի, նրանից անբաժան տիկին Վարդիթերը չկար:

– Ո՞ւր է տիկինը,– հարցրի Ռիչարդին, եւ նա հանգիստ ասաց.

– Կգա:

Եվ իսկապես. Քիչ հետո նա երեւաց դռների արանքում [illegible], խաղացկուն աչքերով դիտեց սրահը, երեւի մեզ էր փնտրում: Ադրբեջանցիները, որ կարծես դռան եզերում նրան էին սպասում, նկատելուն պես կպչեք արին տիկին Վարդիթերին, հետաքրքրությամբ տարան, նստեցրին իրենց արանքում, շրջապատեցին շողոմ ու քաղցր-մեղցր ուշադրությամբ, որից չէր կարելի չանհանգստանալ: Ես կանխատեսում էի մի մեծ անախորժություն ու անհանգիստ էի... Երեւի Ռիչարդն զգաց եւ ջանաց հանգստացնել.

– Բան չկա,– ասաց,– հիմա կգա:

Սակայն չեկավ: Երեւի ադրբեջանական, փաթաթվող ու կպչուն բարեկամությունից փրկվելն այնքան էլ հեշտ բան չէր: Տիկին Վարդիթերն ստիպված էր երեսին ժպիտ ցուցադրելով անուշ-անուշ զրուցել նրանց հետ, իր բաժակը զարկել նրանց բաժակներին: Այս ամենն արդեն ինձ հանել էր հավասարակշռությունից, եւ այլեւս չհամբերեցի:

– Այ Ռիչարդ եղբայր,– ասացի,– այն ինչ է անում, վե՞րջն ինչ է լինելու:

– Բան չկա, հանգստացիր:

– Ոնց թե «բան չկա»:

– Այ, կտեսնես:– Եվ բաժակը մոտեցնելով ստիպեց, որ ես էլ իմը բարձրացնեմ:– Արի, խմենք քաջ հայրենակիցներիդ, մեր հայրենակիցների, նրանց պայքարի, վերջնական հաղթանակի կենացը...

Ճաշկերույթի սեղանապետը վրաց պատվիրակության ղեկավարն էր, իրենց ակադեմիայի փոխպրեզիդենտը: Մարդը երեւի լավ էլ վարում էր այդ պաշտոնը, որ ամեն վրացու վերին կոչումն է: Սակայն ինքս անտարբեր էի դրան, մինչեւ որ Վարդիթերը տեղից վեր կենալով կենաց ասելու իրավունք խնդրեց...

Այստեղ ես ինձ վերջնականապես կորցրի: Մտածում էի՝ ինչ պիտի ասի, մի՞թե երկու «եղբայր ժողովուրդների բարեկամության կենացը»: Հայրենիքում թողել ենք նրանց կռվին ու արյունահեղությանը: Այնտեղ ադրբեջանական օմոնը, Գորբաչովի հովանավորությամբ, քանդում է մեր բնակավայրերը, տանջանքների ենթարկում, փախստական դարձնում արցախահայությանը: Այստեղ «բարեկամություն» կոչված այդ խայտառակության կենացը պիտի խմենք...

Վարդիթերը փոքր-ինչ դողացող մարմնով մոտեցավ սեղանապետի լսափողին, [illegible] ինչ-որ անտես ուժով զսպեց իրեն եւ յուրաքանչյուր բառը ընդգծելով-ընդգծելով ասաց մի խոսք, որ տառացիորեն հետեւյալն էր.

– Թանկագին բարեկամներ, մենք այստեղ, լոնդոնյան այս բարձրադաս սրահում նստած, ուրախ-անհոգ բաժակաճառեր ենք ասում, իրար առաջ բարեկամության ու նվիրվածության ցույցեր ենք անում, իսկ այնտեղ, հեռու-հեռավոր Արցախ-Ղարաբաղում իմ հայրենակիցները, բոլոր կողմերից շրջափակված ու պաշարված, զրկանքների մեջ են, արյուն են տալիս, կենաց ու մահու կռիվ են մղում իրենց ազատ անկախությունը վերագտնելու, հայոց սերունդների մարդավայել կյանքն ապահովելու համար: Առաջարկում եմ խմել Ղարաբաղյան լեռնաստանում մաքառող ու իրենց վերջնական հաղթանակին հավատացող հայրենակիցներիս կենացը: Աստված նրանց օգնական...

Այս կենաց-բաժակաճառը ինչել էր ռումբեն: Հենց ինքը՝ տիկին Վարդիթերն էլ այն բարձրաձայնեց կրկնեց անգլերեն: Եվ ճաշկերույթի տերերը համերաշխ բարձրացան տեղերից: Բարձրացան նաեւ վրացիները եւ դանիացի գլխավորությամբ (այն ժամանակ Աբխազիան դեռեւս փարակված չէր Ղարաբաղով, եւ վրացիները մեզ հետ խոսելիս գոնե երեսանց փոխըմբռնում ու կարեկցանք էին ցուցադրում):

Եվ սրահը հանկարծակի հանդիսավորությամբ խմեց իր ազատ անկախության համար մաքառող Արցախ-Ղարաբաղի կենացը: Սրահը՝ առանց ադրբեջանցիների, որոնք մեկ-մեկ վեր էին կացել, հեռանում էին:

Տիկին Վարդիթերը սեղանապետի խոսափողի մոտից եկավ, Ռիչարդի կողքին ազատ մնացած իր տեղը նստեց այնպես հանգիստ, սովորական, ասես արտասովոր ոչինչ չէր պատահել...

Երբ ես բաժակ բարձրացրի նրա կենացը խմելու, ասացի հիացմունքս ու երախտագիտության խոսքը, եւ մերոնք էլ պաշտպանեցին, առանձին-առանձին էլ արտահայտեցին իրենց վերաբերմունքը գիտաժողովի այս, հիրավի ամենանշանակալից երեկույթի հանդեպ, Ռիչարդը իր խորը թիկնաթոռին փռված, մարմնեղ ու սիրական, դեմքին բավականության ու հպարտության ժպիտ էր խաղացնում, ոնց որ ասեր. «Ես չէ՞ ասում, տղերք, հանգիստ կացեք, մենք տնով-տեղով լավ գիտենք մեր անելիքն ու անելիքը»:

ԲԱԳՐԱՏ ՈՒԼՈՒԲԱԲՅԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչպես սպանեցին Էնվեր փաշային

Վերջերս «Ազգը» տեղեկացրեց, որ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի Տաշքենդ այցելության ժամանակ շոշափվել է նաեւ Էնվեր փաշայի աճյունը Թուրքիա տեղափոխելու եւ այնտեղ թաղելու հարցը: Այս առումով թերեւս ընթերցողին հետաքրքրի, թե ինչպես եւ ինչ պարագաներում է սպանվել Էնվեր փաշան:

Երիտթուրքերի պարագլուխներից մեկի եւ ցեղասպանության կազմակերպիչ Էնվեր փաշայի սպանության մասին կա մի վարկած, համաձայն որի նրան սպանել է Միջին Ասիայում բասմաչների դեմ կռվող Կարմիր բանակի գնդապետ հայազգի Յակոբ Մելքումովը:

Վերջերս լույս տեսած Գեորգի Աղաբեկովի «Չեկան աշխատանքի պահին» հուշերի գիրքը նոր լույս է սփռում Էնվեր փաշայի սպանության հանգամանքների վրա: Գիրքն առաջին անգամ տպագրվել է 1931 թ. Փարիզում, իսկ Խորհրդային Միությունում տասնամյակներ շարունակ արգելված է եղել ընթերցող լայն հասարակության համար եւ միայն աշխատանքի բերումով եւ հատուկ թույլտվությամբ մասնագետները կարող էին ծանոթանալ այդ գործին:

Աղաբեկովի գիրքը նման է արկածային վեպի, որի հերոսը հենց ինքը՝ Աղաբեկովն է, Խ. Միության ամենահանրահայտ փախստականներից մեկը, 20-ական թվականներին վարել է Միացյալ պետական քաղաքական վարչության (ՕԳՊՈՒ) արտաքին հետախուզության կարեւոր պաշտոններից մեկը: Սակայն 1930 թ. «դավաճանել է» ստալինյան ռեժիմին եւ անցնելով արեւմուտք՝ տպագրության է հանձնել իր հուշերի գիրքը, որով մերկացրել է Չեկայի գործունեությունը:

Շուրջ 10 տարի Գեորգի Աղաբեկովը Խորհրդային Միության հետախուզական եւ հակահետախուզական մարմինների ղեկավարներից էր, գլխավորելով Աֆղանստանում եւ Իրանում Խ. Միության հետախուզական ցանցը, իսկ այնուհետեւ՝ Մոսկվայում, կարճ ժամանակ ղեկավարել է Չեկայի արտասահմանյան բաժնի արեւելյան սեկտորի աշխատանքները: Նրա գործունեության ոլորտը ընդգրկում էր ամբողջ Մերձավոր Արեւելքը, հատկապես Սիրիան, Պաղեստինը, Եգիպտոսը, Թուրքիան, Իրանը եւ Աֆղանստանը: Աղաբեկովի խնդիրը լայնածավալ հետախուզական ծրագրերի մշակումն էր, որոնք այդ տարածաշրջանում կթուլացնեին Անգլիայի եւ Ֆրանսիայի ազդեցությունը:

1928 թ. նա նշանակվում է Ստամբուլում Խ. Միության հետախուզական գործակալության ղեկավար, սակայն նրա մեջ արդեն խաթարվել էր Խ. Միության ռեժիմի եւ գաղափարախոսության նկատմամբ ունեցած հավատը, թեպետեւ նրա փախուստի գործում մեծ դեր է խաղացել նրա անձնական դրդապատճառը. նա սիրահարված էր մի անգլուհու՝ միս Սթրիթերին, որի ծնողները բացարձակապես դեմ էին նրանց ամուսնությանը: Ինչեւէ, 1930 թ. նա վերջնականապես խզում է կապերը Չեկայի հետ, շուրջ 7 տարի ապրում փախստականի կյանքով՝ հաճախակի փոխելով իր բնակության վայրը, որպեսզի խուսափի Չեկայի դատաստանից: Սակայն 1937 թ. այնուամենայնիվ Չեկայի գաղտնի գործակալները Պիրենեյան լեռներում գտնում են նրան ու իրագործելով Ստալինի հրամանը, հաշվեհարդար են տեսնում նրա հետ:

Սակայն հայ ընթերցողին ավելի կհետաքրքրի քաղաքական բախտախնդիր, Թուրքիայի ռազմական նախարար, իսկ 20-ական թ. սկզբից բասմաչների ղեկավար, արեւմտահայության դահիճ Էնվերի սպանության մանրամասները, որի անմիջական մասնակիցն ու կազմակերպիչն էր Գեորգի Աղաբեկովը:

Հայտնի է, որ 1918 թ. Թուրքիայի պարտությունից եւ «եռապետության» (Թալեաթ, Ջեմալ, Էնվեր) ռեժիմի անկումից հետո Էնվերը իր մյուս զինակիցների նման թափառում էր եվրոպական երկրներում, իսկ 1920 թ. հայտնվում է Մոսկվայում, կապ հաստատում Կրեմլի ղեկավարների հետ եւ հանդիպումների ժամանակ հանդես գալիս որպես հեղափոխության կողմնակից: Նրան հաջողվում է շահագրգռել խորհրդային Միության ղեկավարներին՝ Անգլիայի դեմ պայքարի գործում ստեղծել արեւելքի մահմեդականության մի լայնածավալ շարժում եւ այն ուղղել Անգլիայի դեմ:

1921 թ. փաշան արդեն Բուխարայի ժողովրդական հանրապետության Կարմիր բանակի կազմակերպիչներից մեկն է, իսկ տարվա վերջին դավաճանելով Խ. Միությանը, անցնում է բասմաչների կողմը, կապ հաստատում Բուխարայի նախկին էմիր Սեիդ Ալիմխանի հետ, հայտարարելով իրեն «իսլամի զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար եւ էմիրի փոխանորդ»: Շուտով փաշան բացահայտ ռազմական գործողություններ է սկսում խորհրդային զինված ուժերի դեմ՝ գրավելով Բուխարայի արեւելյան մասը եւ Դուշանբեն: Մահմեդականների շրջանում փաշայի վայելած մեծ հեղինակությունը եւ ռազմական փորձը, անշուշտ, լուրջ վտանգ էր ներկայացնում Թուրքեստանի խորհրդային իշխանության համար: Ուստի Չեկան, Թուրքեստանի ռազմաճակատի հետախուզական վարչությունը եւ զորամիավորումները բառացիորեն հետապնդում էին Էնվերին, սակայն գործը բարդանում էր նրանով, որ տեղի բնակիչների կողմից Էնվերի շարժումը մեծապես քաջալերվում եւ աջակցություն էր ստանում: Խորհրդային ռեժիմի նկատմամբ արտաքնապես խաղաղ եւ լոյալ կեցվածք ունեցող դեհկանները եւ մանր առեւտրականները, բասմաչների հայտնվելուն պես, մեկ մարդու նման զենքը ձեռքներին պատրաստ էին հետեւելու նրանց եւ կատարելու փաշայի հրամանները:

Էնվերի եւ նրա խմբի մասին տեղեկություն ստանալը գրեթե անհնար էր, քանի որ նրանց մի մասը անկեղծորեն հավատում էր «իսլամի գործին», մյուս մասն էլ՝ վախենում հաշվեհարդարից: Ուստի փաշային բռնելու եւ ոչնչացնելու այդ կարեւոր հանձնարարությունը դրվեց Աղաբեկովի վրա, որը այն ժամանակ գլխավորում էր Ուզբեկստանի Չեկայի հակահետախուզության եւ մաքսանենգության դեմ պայքարի բաժինը:

Այդ նպատակով Աղաբեկովը եւ իր օգնականը առեւտրականի անվան տակ, կաշառելով տեղացի առեւտրականներին եւ վերջիններիս ուղեկցությամբ, որպես վաճառականներ ապրանքներով բեռնված անցնում են բավականին ճանապարհ, շրջելով արեւելյան խայտաբղետ շուկաները: Վերջապես նրանք հասնում են Դենաու բնակավայրի շրջակայքում գտնվող մի ղշլաղ, որտեղ տեղակայված էր Էնվերի շտաբն ու բասմաչների ջոկատը:

Աղաբեկովը եւ իր ուղեկիցները շուրջ յոթ օր մնում են բասմաչներով լցված վտանգավոր ղշլաղում, զբաղվում իրենց «խաղաղ առեւտրով»: Աղաբեկովը շուտով գտնում է Էնվերի տունը եւ շտաբի շենքը, անձամբ հետեւում նրան, որից հետո զինվորական հրամանատարությունից խնդրում է Էնվերի ջոկատի ոչնչացման համար համապատասխան ուժեր ուղարկել: Աղաբեկովը իր գործը կատարում է, ապրանքը վաճառում եւ պատրաստվում ժամ առաջ թողնել ղշլաղը: Նրա խումբը գիշերով, աննկատ թողնում է ղշլաղը: Ճանապարհին նա դիմավորում է Կարմիր բանակի դիվիզիոնին, որը շտապում էր դեպի Էնվերի թաքստոցը: Լուսադեմին դիվիզիոնը հարձակում է սկսում Էնվերի շտաբի վրա, բռնկվում է թեժ մարտ, որի ընթացքում Էնվերի ջոկատը փախուստի է դիմում դեպի լեռները: Այստեղ Էնվերի ջոկատին դիմավորում է նախօրոք տեղակայված զինվորական էսկադրոնը, որն էլ շրջապատում է ջոկատը եւ ոչնչացնում: Ջոկատից փրկվում են միայն երեքը: Մարտի դաշտում մնում է 28 դիակ, որոնց մեջ էր նաեւ Էնվեր փաշան: Նրա գլուխը մարմնի մի մասի հետ հասել էր կարմիրբանակայինի սուրը: Էնվերի կողքին գտան նաեւ նրա անձնական Ղուրանը:

Ահա այսպիսի անփառունակ վախճան ունեցավ թուրք նախարարը, եւ այդ գործում կարեւոր դեր խաղաց հայազգի չեկիստ Գեւորգ Աղաբեկովը, իսկ նրան սպանող կարմիրբանակայինը թերեւս հենց գնդապետ Յակոբ Մելքումովն էր:

ԳԵՒՈՐԳ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄՆ-ը եւ Բաքվի նավթամուղը

Ներկա դրությամբ չկա ոչ մի նավթամուղ, որ նավթը Ադրբեջանից հասցնի միջազգային շուկա: 11 ձեռնարկությունների կոնսորցիումը, որոնց թվում են նաեւ ամերիկյան ֆիրմաները, ստեղծվել է, որպեսզի աջակցի Ադրբեջանի նավթահորերի մշակմանը եւ նավթամուղի կառուցմանը: Հիմնական հարցը այն է, թե որտեղով պիտի անցնի նավթամուղը: Չափից դուրս շատ քաղաքական հաշվարկներ են փոխված այս հարցի վրա:

Մոսկվայի տարբերակով Բաքվից եկող նավթամուղը պետք է միանա ռուսական հին նավթամուղին եւ Չեչնիա[յի] տարածքով հասնի սեւծովյան Նովոռոսիյսկ նավահանգիստ: Այս դեպքում անհրաժեշտ կլինի 500 մլն դոլար` նավթամուղը շահագործելու եւ գոյություն ունեցող հատվածը վերանորոգելու համար:

Երկրորդ տարբերակով, որը պնդում է Թուրքիան, նավթամուղը Բաքվից Վրաստանի արեւմուտքով պիտի հասնի մինչեւ Վրաստանի սեւծովյան Փոթի նավահանգիստ: Այս դեպքում կպահանջվի 200 մլն դոլար նավթամուղի կառուցման եւ վերանորոգման համար: Բայց Թուրքիան առաջարկում է վճարել այդ գումարը կանխիկ, քանզի են պնդում են, որ այս նավթամուղը կկարողանան հետագայում հասցնել մինչեւ Թուրքիայի միջերկրածովյան նավահանգիստները:

Ռուսաստանը ձգտում է նավթամուղը կառուցել իր տարածքում, որպեսզի կարողանա տարանցիկային հարկեր հավաքել եւ ուժեղացնել իր ազդեցությունը նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների վրա: Թուրքիան ցանկանում է առաջ քաշել իր տարբերակը, քանզի այդպիսով նա կհավաքի տարանցիկային հարկերը եւ կկարողանա իր ազդեցությունը տարածել Կենտրոնական Ասիայում:

Իսկ ո՞րն է Միացյալ Նահանգների շահը: Նա ձգտում է նավթամուղը բաժանել երկու մասի. մեկը կանցնի Ռուսաստանով, իսկ մյուսը` Վրաստանով եւ Թուրքիայով: Նախեւառաջ, նավթը կբավականացնի երկու նավթամուղի համար էլ: Երկրորդ` այս նավից ստացվող օգուտը նման կլինի Մարշալի պլանին, ինչը հնարավորություն է տալիս զարգացնել թե Կենտրոնական Ասիայի երկրները եւ թե Ռուսաստանը ու Թուրքիան առանց ամերիկյան հարկատուներին ,,եկուզ 10 ցենտով վնասելու:

Երրորդ, Միացյալ Նահանգները որոշակի շահերի ակնկալիք ունեն համաշխարհային հաջորդ «նավթային հեղեղից», թեկուզեւ` որպես Թուրքիայի ՆԱՏՕ-ի դաշնակից: ԱՄՆ-ը ձգտում է աջակցել Թուրքիային` չբնամանալով Ռուսաստանի հետ: Եւ վերջապես, Միացյալ Նահանգները շահագրգռված են Վրաստանի եւ Ադրբեջանի տնտեսական հզորացմամբ, որպեսզի վերջիններս անկախանան Ռուսաստանից:

11 ձեռնարկությունների կոնսորցիումի ՚ պաշտոնական ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ նավթամուղի երթուղու շուրջ քննարկումները տեղի են ունենալու զուտ տնտեսական հողի վրա: Սակայն Ռուսաստանը ձգտում է հնարավորին չափ քիչ բաժին հանել ադրբեջանական նավթից Միացյալ Նահանգներին եւ Թուրքիային: Ի պատասխան, Միացյալ Նահանգները հաստատում են, որ Ռուսաստանը չի կարող ԱՄՆ-ից միջազգային օգնություն խնդրել իր նավթարդյունաբերությունը ոտքի կանգնեցնելու համար եւ միաժամանակ զրկել նրան Ադրբեջանում իրենց հասանելիքը ստանալուց: Եթե եղինը ընտրել է ազատ շուկայի քաղաքականությունը, նա կամ պիտի որոշ բան կիսի մնացածների հետ, կամ էլ կորցնի ամեն ինչ:

Ըստ «Նյու Յորք թայմսի» պատրաստեց
ԱՐՓԻՆԵ ԿԻՐԵՅԱՆԸ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
կգնեմ 3 սենյականոց
բնակարան:
Հեռ. 553934 կամ 537104

ԶԵԿՈՒՅՑԱԳԻՐ

Տնտեսական մրցունակությամբ ԱՄՆ-ը 1-ին, Ռուսաստանը` 48-րդ տեղում

Միջազգային երկու առաջատար կազմակերպություններ` Ժնեւում գտնվող Համաշխարհային տնտեսագիտական համաժողովը եւ Լոզանի Մենեջմենթի զարգացման միջազգային ինստիտուտը կազմել են աշխարհի 48 առաջատար երկրների տնտեսական մրցունակությունը վերաբերող հերթական ամենամյա զեկուցագիրը: Անցյալ տարվա պես, ցանկը գլխավորում է ԱՄՆ-ը: Նրան կարծիքով, մրցունակության գծով առաջատար ԱՄՆ-ը աչքի է ընկնում ներքին փիրխարի շուկայով, արտասահմանում իր ընդարձակ ներկայությամբ, նորագույն տեխնոլոգիաների յուրացման արդյունավետ քաղաքականությամբ: Բայց Միացյալ Նահանգները ենթակայի թերություններ ունի, այդ թվում միջնակարգ կրթության համակարգում:

Երկրորդ տարին անընդմեջ երկրորդ տեղն զբաղեցնող Սինգապուրը 42-րդ տեղում է:

Զեկուցագրի հեղինակներն առաջարկում են 10 ոսկե կանոն, որոնցով պետք է ղեկավարվեն մրցունակության ոլորտում հաջողության ձգտող երկրներն ու ընկերությունները: Դրանք են ներքաղաքական կայունության եւ տնտեսական ճկուն կառույցների ստեղծումը, ավանդական ճյուղերում եւ արդյունաբերության մեջ կապիտալների ներդրումը, բնակչության խնայողություններին հաջորդում են Սինգապուրը, Հոնկոնգը, Ճապոնիան, որը նախկինում վեց տարի շարունակ զբաղեցրել էր առաջին տեղը: 17-րդ տեղում է Ֆրանսիան, 34-րդում` Չինաստանը: Հնդկաստանը 40-րդ տեղում է: Ցանկը եզրափակում են Հունաստանը, Մեքսիկան, Լեհաստանը, Հունգարիան, Վենեսուելան եւ Ռուսաստանը:

Ֆինանսական հաստատությունների հետաքրքրող համաշխարհային այդ աստիճանակարգի հիմքում ընկած են 378 տարբեր չափանիշներ: Առաջին հերթին դրանք մակրոտնտեսական պարամետրերն են` բնակչության մեկ շնչին ընկնող եկամուտը, պաճի մակարդակը, արտաքին առեւտրի հաշվեկշիռը: Բացի դրանից, նկատի են առնվում բնական հանածոները, արդյունաբերական ենթակառուցվածքները, հաղորդակցության միջոցները եւ այլն:

Առա վերլուծվում են սոցիալ-տնտեսական այնպիսի գործոններ, որոնք կարող են ազդել ներդրումների վրա (կրթության մակարդակը, հանցագործությունների աճը եւ այլն):

«Մրցունակության զեկուցագրի» յուրօրինակությունն այն է, որ հենվում է ոչ միայն վիճակագրության վրա, այլեւ հաշվի է առնում աշխարհի խոշորագույն ձեռնարկությունների 21000 ղեկավարների հարցման արդյունքները:

Հետազոտության հեղինակների

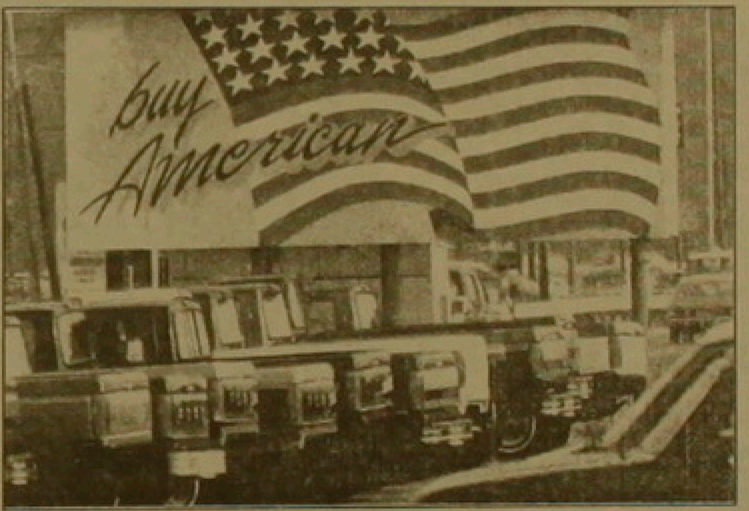

դը, որը զուրկ է բնապաշարներից, ստեղծել է բնակչության տարանդավոր ներկայացուցիչների վրա հիմնված տնտեսություն, իսկ կառավարության քաղաքականությունը նպաստում է առեւտրին: Երրորդ տեղն զբաղեցնող Հոնկոնգը խորհրդանշում է դեռևս արտաքին աշխարհ ուղղված տնտեսությունը:

Հետազոտության հեղինակները նշում են, որ Ռուսաստանը բոլոր չափանիշներով վերջին տեղերում է: Այսպես, արդյունաբերության մեջ աշխատավարձի մակարդակով նա առաջ է անցել միայն Չինաստանից, իսկ բնակչության մեկ շնչին ընկնող ներքին համախառն արտադրանքի աճի` տնտեսական ներդրումներին աջակցելու, միջազգային շուկաներում համաձայնեցված տնտեսական անվտանգության զարգացումը, բարեփոխումների ուղին ու արագությունը, աշխատավարձի տարբերությունների կրճատման եւ միջին խավի ամրապնդման միջոցով սոցիալական հաշտության պահպանումը, կրթության, աշխատատեղերի բարելավման ոլորտներում լայն ներդրումների ապահովումը, սոցիալական միասնության, երկրի քաղաքացիների մեծամասնության կողմից ընդունված արժեքների համակարգի պահպանումը:

«ՖԻՆԱՆՍՈՎԻԵ ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

ԹՈՒՐՔԻԱ

Բաքուն դժվարացնում է թուրքերի մուտքն իր երկիր

«Հյուրրիյեթը» տեղեկացնում է, որ Թուրքիայի այն քաղաքացիները, որոնք ցանկանում են մեկնել Ադրբեջան, այսուհետեւ իրենց մուտքի թույլտվությունը կարող են ստանալ միայն Անկարայում ադրբեջանական դեսպանատնից: Նշվում է, որ Բաքու եկած թուրքերը, առանց այդ թույլտվությունը ունենալու, հենց օդանավակայանից հետ կուղարկվեն: Բաքվի իշխանությունների կողմից ընդունված այս որոշումը, որը ուժի մեջ է մտել սեպտեմբերի 10-ից, երկու երկրների միջեւ բավականին դժվարություններ է ստեղծել: Մինչդեռ 2 տարի առաջ ստորագրված արձանագրության համաձայն նախատեսվում էր երկու երկրների միջեւ մտցնել ազատ ելումուտի համակարգ: Բայց ինչպես երեւում է, ափսոսանքով նշում է «Հյուրրիյեթը», ծիծաղ հակառակն է կատարվում: միաժամանակ հայտնի դարձավ, որ Թուրքիայի կառավարությունն Անկարայում Ադրբեջանի դեսպանության համար առանձնացրել է 15 հեկտար տարածությամբ եւ 10 միլիոն դոլլար արժողությամբ մի նոր շենք:

Բիրանդին սպառնում է 1-8 տարվա բանտարկություն

TRT-ին մոլորեցնելու մեղադրանքով դատի տրված հայտնի լրագրող, հեռուստամեկնաբան, «32-րդ օր» հաղորդաշարի հեղինակ Մեհմեդ Ալի Բիրանդը դատարանում հայտարարեց. «TRT-ի որոշ ղեկավարներ հետագա անախորժություններից խուսափելու նպատակով ամբողջ պատասխանատվությունը բարդում են ինձ վրա: Իմ կողմից կատարված յուրաքանչյուր քայլ ես վկաների միջոցով կապացուցեմ»: Թուրքիայում մի շարք քաղաքական դիտորդներ գտնում են, որ Մեհմեդ Ալի Բիրանդի նկատմամբ իր քաղաքական հայացքների պատճառով է հրեական գործ «թխվել»: Ներկայացված մեղադրականի համաձայն Բիրանդին սպառնում է 1-8 տարվա բանտարկություն:

Վ. Չ.

ՍԱՐԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Եվրոպացին մեկեն տարիք առավ

Ֆրանսիական «Լը Նուվել օբսերվատոր» իր «Հայտնագործություններ» բաժնում հաղորդում է, թե պրոֆեսոր Էդուարդ Կարբոնելլը (Տարագոնայի համալսարանից) Բուրգոսի մերձակա անձավներում Իսպանիայի հյուսիսում, հայտնաբերել է նախամարդու առնվազն 780000 տարվա հնության ընդհանուր գումարով երեսունվեց բրածո ոսկորներ: Դրանք ամենահին նախամարդու մնացորդներն են. Եվրոպայում դրանք առնվազն 200000 տարով ծագում են Homo erectus-ի այսպես կոչված Տաուտավելյան մարդու մնացորդներից, որոնք հայտնաբերել էր Անրի դը Լումլին 1971 թ-ին Պերպինյանի մերձակա մի քարայրում: Հանդեսը մատնանշում է, որ Քլարք Հաուըլի (Կալիֆորնիայի համալսարան) համար դա «այս վերջին տարիների ամենանշանակալից հայտնագործությունն է: Այն կօգնի առ-բաջովին վերանայել Եվրոպայում արդի մարդու ծագման պատմությունը: Մեկ միլիոն տարվա վաղեմության նախամարդու մնացորդներ են բացահայտվել Աֆրիկայում, Մերձավոր Արեւելքում, Ասիայում եւ անգամ Արեւելյան Եվրոպայում, բայց ոչ Արեւմտյան Եվրոպայում: Այդ բացը մեկնաբանելու համար, մարդու էվոլյուցիայի տեսությունները, զարգացած պատկերացնում էին Եվրոպայից դուրս. մեր հեռավոր նախնիները պետք է այլ վայրեր գնացած լինեին առաջադիմելու համար` փոխըմբռնած «արխաիկ» ձեւերին վերադառնալուց առաջ: Այժմ Բուրգոսը (Ջորջ Վաշինգտոնի համալսարանից եւ Սմիթսոնյան հիմնարկության Մարդու ծագումնաբանության դեպարտամենտից) այսպես է պարզաբանում խաղանական հայտնագործության «ծայրաստիճան գրավիչ» բնույթը. «Սա նշանակում է, որ հավանաբար շատ հեռավոր ժամանակներում գոյություն են ունեցել Եվրոպայում տարաբաշխված բազմաթիվ նախամարդիկ` հարյուր միլիոն տարով ավելի առաջ, քան մենք կարծում էինք»:

Բրածո նմուշները բաղկացած են չորս մարդասպան էակների ատամներից, որոնցից մեկը պատանի է, մյուսը` երեխա: Խոսքը Եվրոպայում շուրջ 40000 տարի առաջ ապրած Նեանդերթալյան մարդու նախնյաց գանգերի, ատամնաշարունքների եւ ծնոտների հատվածների մասին է: Չի բացառվում, որ մասնագետների համար խաղանական արեւավախմբի հայտնագործությունը մարդու նախնի հանդիսացող նոր ենթացեղի կլարացմամբ, եզրակացնում է «Լը Նուվել Օբսերվատորը»:

Պատրաստեց
ՍԵՐԳԵՅ ՄԻՐՏՕՅԱՆԸ

ԻՐԱՆ

Սկսվեց հայ խաղանայի սպանության դատավարությունը

Ինչպես հաղորդում է Իրանի ռադիոն, սեպտեմբերի 25-ին Իրանի Իսլամական Հեղափոխության դատարանում սկսվեց հայ խաղանա Միքայելյանի սպանության եւ Իրանի սրբավայրում ռումբ տեղադրելու մեջ մեղադրվողների դատավարությունը: Դատավարությանը ներկա էին լրագրողներ, եվրոպական մի քանի երկրների դեսպաններ, եվրամիության ներկայացուցիչներ, խաղանա Միքայելյանի հարազատները: Մեղադրյալները խոստովանել են իրենց հանցանքը, եւ դատարանի նախագահի խոսքերով, գործի հետաքննությունը դեռ շարունակվում է:

Չինաստանը Իրանին ուրանի արտադրման տեխնոլոգիա չի տրամադրել

Իրանի ռադիոյի համաձայն, Չինաստանի արտգործնախարարության խոսնակը սեպտեմբերի 26-ին անդրադառնալով անգլիական «Սանդի թելեգրաֆ» թերթի հաղորդագրությանը, որ Չինաստանը Իրանին ուրանի տեխնոլոգիա է տրամադրել, հայտարարել է, որ Չինաստանը ոչ մի սարքավորում եւ տեխնոլոգիա ուրանի արտադրման համար Իրան չի առաքել եւ մեկ անգամ եւս հիշեցրել է, որ Չինաստանի եւ Իրանի միջուկային համագործակցությունն իրագործվում է Միջուկային էներգետիկայի միջազգային կազմակերպության հետ եւ որ արեւմտյան հաղորդագրություններն այդ առթիվ լիովին անհիմն են:

Էներգետիկայի միջազգային գիտաժողով Կարակասում

Վենեսուելայի մայրաքաղաք Կարակասում սեպտեմբերի 25-ին կայացավ էներգետիկայի միջազգային չորրորդ գիտաժողովը: Գիտաժողովին մասնակցում էին նավթարդյունահանող եւ սպառող 42 երկրներ: Ինչպես նախկին ժողովներում, շոշափվեցին նավթարդյունահանող եւ սպառող երկրների համագործակցության զարգացման, նավթի գների վերաբերյալ հարցեր: Իրանի ռադիոյի համաձայն, Իրանի նավթի նախարար Աղազադեն իր ելույթում ասաց, որ Իրանը աշխարհում նավթ առաքող երկրորդ եւ նավթ արտադրող չորրորդ երկիրն է եւ մտադիր է գազատարներով աշխարհի շուկա հասցնել նաեւ բնական գազ: Անդրադառնալով նավթի գներին, նա ասաց, որ բոլոր նավթարտադրողները պետք է աշխատեն նորոգել նավթի ու գազի շուկան, գները բարձրացնել, որ արտադրանքի եւ նավթի գների միջեւ կապ ստեղծվի: ԻՌՆԱ գործակալության հաղորդագրության համաձայն, նույն օրը Աղազադեն հանդիպել է Ֆրանսիայի առեւտրի, արդյունաբերության եւ էներգիայի նախարարների հետ: Հանդիպման ընթացքում կողմերը քննարկել են նավթի, գազի եւ էներգիայի երկկողմանի համագործակցության ընդլայնման հարցեր:

Ս. Վ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Պարոն Տեր-Մերկերյան, ներկա համերգներին էլ ներկա՞ էր Ձեզ հուզմունքը:

– Հայաստան այցն ինձ համար միշտ հուզիչ է: Բարեկամների, ընկերների կարոտը մեծ է: Մարդիկ միայն իրենց ունկնդիր չէին եկել:

– Ծափերի հիացողության մեջ է Ձեր խաչատրյանի կոնցերտը: Ինչո՞ւ ծրագրում այն չէր ընդգրկվել:

հետ մի համերգով հանդես եկավ պարոն Ջինջինի կազմակերպած «Հայաստանի ճանապարհներ» խորհրդանշական փառատոնին: Եվրոպացու կարծիքն ի՞նչ է:

– Վիցում (Լյուքսեմբուրգի մոտ) Ձեր հիշատակած համերգի մասին կարող եմ ասել միայն, որ հրաշալի անցավ: Հայ արվեստն իր դեմքն է ցույց տալիս Եվրոպայում: Այսօր սա մեզ համար անհրաժեշտություն է, որ նրանք աշխարհ տեսնեն առանց հայրենիքից կտրվելու: Շատերը կարող են զայրացած հարց տալ. դո՞ւ ես խոսում: Ես գնացի, ճիշտ է: Բայց ուրիշ պատճառներ կային, ուրիշ ժամանակներ էին... Ինձ համար ցավոտ հարց է՝ չեմ ուզում խոսել:

– Մամուլը Ձեր կյանքում բախտորոշ դեր ունեցե՞լ է: 1963-ին բելգիական մամուլն արդարացիորեն

Լավագույն ռեկլամը անուն ազգանունն է

Երբ ճանաչված ես

Ժան Տեր-Մերկերյանը Երեւանում է՝ երկու համերգով: Բնական է՝ բոլոր տոմսերը գնված են, բնական է՝ անտոմսները ճիչ հետո կանգնած ունկնդրելու տեղ կփնտրեն: Հետո, ինչպես սկզբում՝ օվացիա, իսկ համերգի ավարտին՝ ծափերի տարափի մեջ ինչքան էլ պարգեւած երախտիքի ածում, այնուամենայնիվ անկյունում կարծես նման մի բան կա, է գալիս՝ հաջորդ հանդիպումը ե՞րբ է: Մշակութային խաչսարդես ազդագրերով հարուստ երեւանյան մթնոլորտը երկօրյա համերգներին մի քիչ ուրիշ շնչառություն ունի. 70-ականների երեւանյան համերգասրահն է՝ մի քիչ ծերացած: Ի՞նչն է համերգասրահ բերել աննախադեպ հարցին նկարիչ Հակոբ Հակոբյանը երաժշտի հանդեպ հարգանքին ավելացնում է նաեւ սերը մարդու նկատմամբ: Շահեն Խաչատրյանի համար Ժանը «համակ երաժշտություն է, նրա մեջ դատարկ նոտա չկա», Սոս Սարգսյանը մեծ տաղանդ բնորոշմանը հին կարոտն ու սերն է փարաքում, Լեւոն Հախվերդյանն ավելի դիպուկ նկատում է՝ «համերգն առիթ եղավ, որ մեր հասարակությունը ներկայանա իրեւ մշակութային ճշմարիտ հասարակություն»: Փարիզի Արվեստի կենտրոնի տնօրենուհի տիկին Բոռնոն հպարտ ենում բարձացնում է հիացողությունը՝ 1961-ին Մարգարիտ Լոնգ-Ժակ Տիբո մրցույթի առաջին մրցանակակիրն է, նրան լսելը հաճույք բառի սահմաններից հեռու է գնում: 1981-ից Ժան Տեր-Մերկերյանը Մարսելում է բնակվում: «Ինչո՞ւ»-ի մեջ առաջին ներքին ու ամենաշատ ախտանիշ դիպի դեմս: Իսկ պատճառները այսօր էլ խիստ արգում են: Չափազանց համեստ, բառի մեջ անխոս, ժպիտի մեջ շատ պարոն Տեր-Մերկերյանին կենսագրության մասին գնեաս բամբասանքային «ասում են...» ասանձին իմ հարցերը փոխս բլոգին ու մնացին լսառնադրից դուրս:

– Իմ համերգները Կամերային նվագախմբի հետ էին: Սիմֆոնիկից հրավեր չունեի, այլապես սիրով կկատարեի: Ընդհանրապես Երեւանում նրանց հետ արդեն կատարել եմ:

– Երեք տարի առաջ էլ Երեւանում էիք: Ունկնդրի մեջ տարբերություն տեսա՞ք:

– Շատ երջանիկ եմ, նույն ջերմ ունկնդիրն էր ինձ համար: Այնտեղ փոփոխություն չեմ նկատել:

– Մարսելում զբաղված եք միա՞յն դասավանդելով:

– Ոչ: Մարսելի կոնսերվատորիայում դասավանդելուն զուգահեռ համերգային գործունեությունս եմ շարունակում, այն, ինչ արել եմ իմ ամբողջ կյանքում:

– Իմպրեսարիոները ասում են, թե այսօրվա շուկայում գնողունակ են ավելի շատ արտաքին էֆեկտներ ստեղծող արտիստները:

– Նշանակալի հարց է: Ամեն տեսակ երաժիշտներ էլ կան, ունկնդիրն է որոշում: Աշխարհում լավ ջութակահարների թիվը, իրոք, ավելացել է: Իսկ ինձ ավելի շատ ուրախացրեց, որ Հայաստանում տաղանդավոր երաժիշտների նոր սերունդ կա:

– Մտադիր չե՞ք նրանց հետ դասընթացներ անցկացնել Երեւանում: Մանավանդ «Կապանյան» ամառային ակադեմիա է ստեղծվում: Նպատակը՝ լուրջ երաժիշտ մանկավարժների մուտքն այստեղ:

– Առաջին անգամ եմ լսում: Երբ հրավիրեն՝ ինչու չէ, սիրով: Իմ փափագն է, կարողություններս չափի գիտելիքներս, փորձս փոխանցել:

– Հայաստանի ֆիլհարմոնիկի

է: Դիվանագիտության, խաղաղականության ամենամեծ ու անմիջական միջոցը մշակույթն է: Համոզված եմ, որ ստեղծված կապերը հետագայում էլ կշահագործվեն, եւ հայ արվեստը ճանաչում կգտնի աշխարհով մեկ: Կարեւորը հիմքն էր, որ դրվեց: Մուտք էր, որ դիտվի հաստատվի: Մի քանի տարի առաջ հայերի մասին իրենց տպավորությունների խոսեցին, որ բարեկամ դեսպանատներ են դառնում: Այսպես ծանոթացան հայկական հարցին: Ժամանակն է, որ հայերին մշակույթով ճանաչեն: Մշակույթ եւ սպորտ. ահա որոնք երկրի ճանաչման ամենաանմիջական ուղին: Օգտվելով առիթից, «Արարատին» հպարտություն եմ ցանկանում:

Այսօր շատ շնորհալի պատանիներ մեկնում են Հայաստանից դուրս՝ Գերմանիա, Անգլիա սովորելու: Ընդունենք իրենց խորհուրդ, լավ կլի-

բողոքեց, երբ մրցույթում Ձեզ 8-րդ տեղն էին հատկացրել:

– Մամուլն օբյեկտիվ է եղել, բայց ոչ հարցը սուբյեկտիվ պատասխան է ենթադրում երբ ինձ զրկել են, ուրեմն արդարացի՞ են: Քննադատների դերը քննադատելն է՝ դրական կամ բացասական: Իսկ բելգիական մամուլն ավելի շատ մրցույթի արդյունքների մասին է տեղեկացրել: Մրցույթները լինում են արդար կամ ոչ արդար:

– Շա՞տ եք եղել անարդար մրցույթներ: Պատճա՞ռը:

– Պատահել է: Օրինակ, 1963-ին... Պատճառների մեջ չեմ խորացել:

– Ասում են ժամանակի մեծ երաժիշտները մրցույթի արդյունքից հետո կարծիք են հայտնել. «Իրեւ երաժիշտ աստվածային է, բայց...»: Բազմակեսի մեջ բաժանվածը պարզվե՞ց:

– Ոչ լրիվ: Բայց մի բան ասեմ՝ աստվածայինից ես հեռու եմ: Իսկ մոտ կանգնածները Կոդայները, Հայֆեցը կյանքից արդեն հեռացել են:

– Մեծ երաժիշտների հետ բազմաթիվ հանդիպումներից ո՞րն եք առանձնացնում:

– Բախտ եմ ունեցել շփվել Ֆրանչեսկատիի հետ, 20-րդ դարի լավագույն ջութակահարներից մեկն էր: Շատ ջերմ հանդիպումներ էին: Մանկությունից նրա ձայնապնակներն եմ լսել: Այդպիսի արտիստի հետ հանդիպումը երջանկացնում է:

– Ձեզ դրսում ինչո՞վ եք ռեկլամում համերգից առաջ:

– Սովորական հայտագիր են գրում անուն, ազգանուն, ծրագիր: Հատուկ ռեկլամ չկա՝ կամ ճանաչված ես, կամ ճանաչված չես:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակի հետ քայլող քանդակագործը

Բացվեց Նորայր Կարգանյանի ցուցահանդեսը

Սեպտեմբերի 26-ին Նկարչի տանը բացվեց քանդակագործ Նորայր Կարգանյանի առաջին անհատական ցուցահանդեսը:

Մեկ սրահում, մոտ 50 աշխատանքների մեջ խտացված է փոփոխություն

ների մի ամբողջ ժամանակահատված՝ 70-ականներից մինչեւ այսօր: Վաղ շրջանի աշխատանքների հերոսը մարդն է՝ իր ձեւի մեջ ուռուցիկորեն արտահայտված պարումներով: Այնուհետեւ մուտք է գործում վերացականը, ուր մարդկային հոգու ամբողջությամբ պատկերված է ընթացք, ժամանակի ուժ, հասունացում, ծննդի տպաւում: Աստիճանաբար թեման դառնում է երկրորդական, առաջ է գալիս զգացողությունը, ընկալման ձեւը:

Քանդակները դասական նյութերից են կերտված՝ փայտ, մետաղ, բրոնզ: Փայտյա աշխատանքներն առեղծվածային են, կարծես արարված են օդի մեջ՝ հոսանքների շփումից: Բայց գլխավորը քարն է: «Քարի երկիր ենք, ամենաշատը քար ունենք: Իսկ մեր քարը վերաբերմունք է պահանջում: Մեր եւ կիրը քանդակագործներ պիտի շատ ունենա»:

Ուշագրավ քանդակներից է «Վահան Տերյան» կիսանդրին: «Տասը տարի առաջ Երեւանում հայտարարվեց Տերյանի արձանի մրցույթ, եւ ես հաղթեցի, պատմում է Նորայր Կարգանյանը: Սակայն մինչեւ այսօր այդ հուշարձանն իրագործելու միջոցներ չկան: Շատ եմ ցավում: Որոշել եմ՝ այսպես շարունակվելու դեպքում Տերյան փողոցի դուրակում իմ միջոցներով կանգնեցնել արժանավոր բանաստեղծի հուշարձանը»:

Ոչ պատահականորեն քանդակներում հայտնվում են գույներ՝ վառ կամ սեւերի նման նուրբ: Նորայր Կարգանյան քանդակագործը հասունացել է գեղանկարչության հնոցում: Առաջին նկարչական ցուցահանդեսը բացել է մանկապատանեկում: Զբաղվել է ծաղրանկարչությամբ, գեղանկարչությամբ, այնուհետեւ մասնագիտացել է որպես ձեւավորող: 1970-ին քանդակագործի դիպլոմով ավարտել է գեղարվեստի ինստիտուտը: Սկսել է աշխատել իր ոչ մեծ արվեստանոցում, ուր «քանդակներն արդեն իրենց տեղ չեն տալիս»: Մի քանի անգամ կոմերցիոն ցուցահանդեսներ է բացել արտասահմանում:

Միշտ ինչ-որ բան է հայտնաբերում, իր համար հարթում նոր ճանապարհ: Գտնում է քարի նոր երակ, ջիղ... իսկ քարի լեզուն վաղուց է սովորել:

ՄԵՏԱՔՍՅԱ ՂԵՎՈՆԴՅԱՆ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Դժվար է գրել նավաբեկման մասին, երբ դու ինքդ այդ նավում ես»

Վլադիմիր Վոյնովիչը Ռուսաստանի երգիծական ոճի ամենահայտնի գրողներից է: Հեղինակ է այնպիսի գործերի, ինչպիսիք են «Շարքային զինվոր Իվան Չոնկինի կյանքն ու

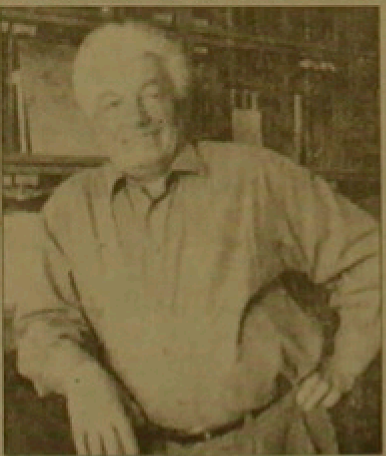

անսովոր ժամանակները», «Մորթե գլխարկը», «Մոսկվա 2042 թ.» եւ այլ գործերի: 1980-ին քաղաքացիությունից զրկված գրողը վտարանդիության մեջ է ապրել մինչեւ 1989-ը: Հայրենիք վերադառնալուց մեկ տարի անց վերականգնել է իր քաղաքացիությունը եւ վերջին տարիներին ապրում է Մոսկվայում եւ Մյունխենում: Այժմ Ռուսաստանի հեռուստատեսության համար պատրաստում է մի կատակերգություն «Նոր ռուսները» վերնագրով:

«Նյուզդեյ» շաբաթաթերթի թղթակից Անդրո Նազարովին հարցազրույց է ունեցել Վոյնովիչի հետ: Հանդեսի սեպտեմբերի 11-ի համարում տպագրված զրույցի ընթացքում այն հարցին, թե ինչպիսի տարբերություն է տեսնում 1980 թվի եւ ժամանակակից Ռուսաստանի միջեւ, գրողը պատասխանել է. «Ոչ մի տարբերություն: Աշխատանքն ու սովորույթները նույնն են: Ենթադրում էր, որ ազատությունն ավելի զգալի կլինի, սակայն, երբ «Յունոստ» թերթի խմբագրությունում խնդրեցի պատճենահանել մի հոդված, ինձ խորհուրդ տվեցին նախ դիմել գրողների միության եւ նրանց համաձայնությունը վերցնել: Ճիշտ է, խորհրդային համակարգը փլուզվել է, սակայն խորհրդային մարդիկ մնում են եւ դեռ երկար ժամանակ կմնան նույնը: Երբ նախկինում խորհրդային մամուլը ստում էր մի ուղղությամբ, այսօր յուրաքանչյուր թերթ ունի ստելու իր ուրույն ոճը: Ով ինչ ուզում գրում է: Երբ առաջներում երգիծանքի համար մի նյութ կար՝ խորհրդային համակարգը, այժմ ամեն քայլափոխի հանդիպում ես երգիծանքի արժանի երեւույթների: Չափազանց դժվար է գրել նավի խորտակման մասին, երբ դու ինքդ այդ նավի վրա ես»:

Այնուհետեւ անդրադառնալով ազգամիջյան ռազմական գործողությունների, նա նշել է, որ այդ երեւույթը զգալի է մարդկանց կենցաղում: «Ինձ ասում են, թե ռուսը ռուս էլ կմնա ծույլ եւ անվստահելի, սակայն հավատում եմ, որ նրանք կփոխվեն եւ կսովորեն ապրել ու աշխատել արեւմտյան ոճով ու չափանիշներով: Ինչ վերաբերում է Չոնկիններին, նրանք աշխատասեր մարդիկ լինելով, միշտ էլ հնարավորություններ կունենան իրենց տեղը գտնել մեր նոր կյանքում», ասել է Վլադիմիր Վոյնովիչը:

Հ. Օ.

Ազդագիր

Այսօր սեպտեմբերի 28-ին ժամը 2-ին, Գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա բանաստեղծ Հովհաննես Գրիգորյանի ծննդյան 50 ամյակին նվիրված ստեղծագործական ցերեկույթ: Իսկ վաղը սեպտեմբերի 29-ին ժամը 11-ին, նույն դահլիճում տեղի կունենա գիտաժողով նվիրված մեծանուն գրող, բանաստեղծ, մանկավարժ Տիրան Չրաքյանի (Ինտրա) ծննդյան 120-ամյակին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Էգոյանի «Օրացույցը» դարձյալ զարմանքի առիթ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Թուրքական «Յենի Յուզել» թերթում Նեդիմ Կյուրսելը հրատարակել է իր տպավորությունները Վրաստան կատարած ուղեւորության մասին: Նա գրում է, որ Թիֆլիսը եւ ընդհանրապես ամբողջ Վրաստանը զարդարված են գեղեցիկ եկեղեցիներով եւ պատմական հուշարձաններով: Ասում է նաեւ, որ այդպիսի կառույցներ գոյություն ունեն ոչ միայն Վրաստանում, այլ ամբողջ Կովկասում, մանավանդ Հայաստանում, ուր քրիստոնեությունը տարածվել է ավելի վաղ, քան Եվրոպայում: «Այս պահին հիշում եմ ծանոթ գունով հայ կանադաբնակ Ատոմ Էգոյանի «Օրացույց» ժապավենը, որը պատմում է մի երիտասարդի մասին, որ իր արմատները փնտրելով կորած անցյալն ու ինքնությունը պարզելու համար գնում է պապերի երկիրը՝ Հայաստան: Երբ դիտում էի այդ ֆիլմը, զարմացած էի, որ կանադացի այս արվեստագետն այնքան արմատական կերպով առաջ է քաշել իր ինքնության հարցը», ավելացնում է հոդվածագիրը:

Կոմիտասի մահադիմակը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Վենետիկի Ս. Ղազար կղզում բացված նոր թանգարանի ցուցանմուշների շարքում տեղ գրավեց Կոմիտաս վարդապետի մահադիմակը: Այդ եզակի աշխատանքի ստեղծման պատմությունն այսպիսին է. Կոմիտասի մահից մի քանի ժամ անց նկարիչ Արիել Աճեմյանը եւ հայր Վահան Հովհաննիսյանը մտնում են նրա սենյակը եւ կավ լցնելով հանգուցյալի դեմքին (նկարիչ Աճեմյանը տիրապետում էր կավի քանդակներ պատրաստելու գաղտնիքներին) ստանում են Կոմիտաս վարդապետի մահադիմակը: Այս ամենը տեղի է ունենում առանց հիվանդանոցի տնօրենության գիտության:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Մարզական**

ԳԱՎԱԹԱԿԻՐՆԵՐԻ ԳԱՎԱԹ

«Արարա՞տը», թե՞ «Դինամոն»

ՄՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Այսօր մեծ ֆուտբոլի օր է Երևանում: ժամը 19-ին «Հրազդան» մարզադաշտում մրցասպարեզ դուրս կգան վաղեմի բարեկամ մրցակիցները Երևանի «Արարատն» ու Մոսկվայի «Դինամոն»: Այս անգամ որպես անկախ պետությունների ներկայացուցիչներ նրանք 1/16 եզրափակչի պատասխան հանդիպումը կանցկացնեն եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում: Երկու թիմերն էլ կազմ ու պատրաստ են պատասխանատու հանդիպմանը: Մոսկվայի «Դինամոն» պաշտոնական հատուկ չվերթով Երևան ժամանեց երեկ երեկոյան: Հազիվ տեղավորվելով «Կիլի» հյուրանոցում դինամոյականները մեկնեցին «Հրազդան» մարզադաշտ եւ ծանոթանալով խաղադաշտին թեթև մարզում անցկացրեցին այնտեղ: Թիմին ուղեկցում են 10 լրագրողներ, որոնց թվում են հին ու ծանոթ գործընկերներից նախկին ԽՍՀՄ մարզական հանրահայտ լրագրող Գենադի Լարչիկովը, մեր հայրենակից Կոստանյանը եւ ուրիշներ: Խաղի նկատմամբ հետաքրքրությունը մեծ է նաեւ Ռուսաստանում: Խաղը ցուցադրվելու է Ռուսաստանի հեռուստատեսությամբ: Երևան է ժամանել Ռուսաստանի հեռուստատեսության մարզական մեկնաբան Օլեգ Ժոլոբովը: «Դինամոյի» պատվիրակների ժամանակ մոսկվացի փորձառու լրագրողներն անմիջապես ուժեղ օղակի մեջ առան տողերիս հեղինակին եւ հարցուփորձ արեցին: Նրանց հետաքրքրում էր փաստորեն ամեն ինչ. ինչպե՞ս հանդիսական է լինելու, ի՞նչ արժե տոմսը, ինչպե՞ս մարդ է տեղավորում «Հրազդան» մարզադաշտը, դրամի փոխարժեքը դոլարի հետ ինչպե՞ս է, ովքե՞ր են խոխանավորում «Արարատին» եւ այլն: Առիթից օգտվելով փորձեցինք որոշ տեղեկություններ քաղել: «Դինամոն» Երևան է ժամանել 20 ֆուտբոլիստներով, սակայն չեն խաղա Էրիկ Յախիմովիչը եւ Ռավիլ Սաբիտովը, որոնք վնասվածքներ ունեն: Լրագրողների վկայությամբ «Դինամոն» մարտականորեն է տրամադրված: «Դինամոյի» մարզիչ Նիկոլայ Գոնտարը խուսափեց որեւէ ենթադրություն անել այսօրվա խաղի վերաբերյալ: Նա ասաց, որ եվրոպական ֆուտբոլում նախապես որեւէ կարծիք հայտնելը վտանգավոր է: Գոնտարը նշեց, որ Մոսկվայի համեմատ Երևանում ուրիշ խաղ կընթանա եւ վստահ չէ՞ր կարելի ասել, թե ինչպիսի ելք կգրանցվի: Համենայն դեպս այնտեղի ներկայացուցչության նկատմամբ, որ մոսկովյան ճակատից ոչ ոք ներկայումս չի կասկածում «Դինամոյի» վերջնական հաջողությանը:

Երեւանի «Արարատը»

«Արարատում» դյուրահաճությունը խաղից առաջ վերջին գլխավոր նորությունն այն է, որ թիմի ավագ Արմայիս Տոնոյանը երեկ հայր է դարձել եւ առաջնեկը տղա է: Համանուն Արմայիսի խաղընկերները կանեն ամեն ինչ, որպեսզի իրենց ավագին հիշարժան խրախուսություն առթիվ հաղթական նվեր մատուցեն: Իսկ Արմայիս Տոնոյանը նիվանդությունից լրիվ ապաքինվել է եւ կազմ ու պատրաստ է այսօրվա խաղին: Հաջողություն ցանկանանք «Արարատին» այսօրվա դժվարին խաղում: Աստված Ձեզ հետ:

Այսօրվա խաղին հայտավորված են.

«ԱՐԱՐԱՏ» ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դարպասապահներ				
ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ	4.12.69	182	74	2(-2)
ԱՐՄԵՆԱԿ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	13.11.73	178	69	4(-6)
Պաշտպաններ				
ԱՐՄԵՆ ԱՅՎԱԶՅԱՆ	26.04.75	178	71	-
ԷՐԻԿ ՅԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ	26.10.75	180	70	2
ՏԻԳՐԱՆ ԳՍՊԵՅԱՆ	12.10.69	176	72	5(1)
ՅԱԿՈԲ ՄԿՐՅԱՆ	28.06.72	180	68	4
ՌԱՖԱՅԵԼ ՆԱԶԱՐՅԱՆ	26.03.75	178	71	1
ԱՐՄԱՅԻՍ ՏՈՆՈՅԱՆ (Ա)	26.10.69	182	75	4(1)
Կիսապաշտպաններ				
ՍԵՎԱԴԱ ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ	24.05.69	173	61	4
ՅԱՅԿ ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ	10.12.74	174	68	4
ԿԱՐԵՆ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ	6.08.66	170	64	1
ՅԱՄԼԵՏ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ	24.11.73	175	60	5
ԱՐԱ ՆԻԳՈՅԱՆ	27.10.68	177	73	2
ԼԵՎՈՆ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ	22.04.71	171	67	5(1)
ՅԱԿՈԲ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	31.08.71	175	72	3
Յարձակվողներ				
ԿԱՐԵՆ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ	15.03.75	176	63	3
ԱՐԱՄ ՈՍԿԱՆՅԱՆ	20.06.75	170	67	2
ԱՐԹՈՒՐ ՔՈՉԱՐՅԱՆ	14.09.74	174	71	4
ՅՈՎԱԿԻՄ ՅՈՎԱԿԻՄՅԱՆ	16.08.68	172	69	-
ԱՐՄԵՆ ՇԱՅԳԵԼԴՅԱՆ	28.08.73	184	79	5

Խաղացողների միջին տարիքը՝ 23, միջին հասակը՝ 176,25 սմ

«ԴԻՆԱՄՈ» ՄՈՍԿՎԱ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Դարպասապահներ				
ՎԱԼԵՐԻ ԿԼԵՅՄԵՆՈՎ	10.09.69	192	89	7(-9)
ԱՆԴՐԵՅ ՍՄԵՏԱՆԻՆ (Ա)	21.06.69	190	86	12(-1)
Պաշտպաններ				
ՅՈՒՐԻ ԿՈՎՏՈՒՆ	5.01.70	190	82	3
ՍԵՐԳԵՅ ԿՈԼՈՏՈՎԿԻՆ	28.09.65	177	68	1
ՌԱՎԻԼ ՍԱԲԻՏՈՎ	8.03.68	185	75	1
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏՈՉԻԼԻՆ	27.04.74	179	74	-
ՍԵՐԳԵՅ ՇՈՒԼԳԻՆ	22.02.63	179	72	3
ԷՐԻԿ ՅԱԽԻՄՈՎԻՉ	6.09.68	185	78	4
Կիսապաշտպաններ				
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԳՐԻՇԻՆ	18.11.71	180	74	1
ԱՆԴՐԵՅ ԿՈԲԵԼԵՎ	22.10.68	180	75	11(2)
ՅՈՒՐԻ ԿՈՒԶՆԵՑՈՎ	25.01.74	179	75	1
ՍԵՐԳԵՅ ՆԵԿՐԱՍՈՎ	29.01.73	182	75	6
ՍԵՐԳԵՅ ՊՈԴՊԱԼԻ	15.09.63	175	70	-
ՕԼԵԳ ՍԱՄԱՏՈՎ	20.06.65	174	70	5
ՎԻՏԱԼԻ ՍԱՖՐՈՆՈՎ	6.06.73	175	73	1(1)
Յարձակվողներ				
ԱԼԵՔՍԵՅ ԿՈՒՑԵՆԿՈ	26.12.72	178	71	1
ԿԻՐԻԼ ՌՈՒԲԱԿՈՎ	11.05.69	187	80	1
ՕԼԵԳ ՏԵՐՅՈԽԻՆ	12.08.70	183	77	1(2)
ՅՈՒՐԻ ՏԻՇԿՈՎ	12.03.71	182	72	1
ԴՄԻՏՐԻ ՉԵՐԻՇԵՎ	11.05.69	171	69	7(3)

Խաղացողների միջին տարիքը՝ 26, միջին հասակը՝ 181,15 սմ

Ֆուտբոլիստների անուններից հետո նշված է նրանց ծննդյան թիվը, հասակը, քաշը, եվրագավաթներում անցկացրած հանդիպումների քանակը, փակագծերում՝ խփած գնդակները:

ՈՒԵՖԱ-ի ներկայացուցիչն է ԿԱԶԻՄԻՐ ՕԼԵԺԵԿԸ (Լեհաստան):
Գլխավոր մրցավարը՝ ՅԱՆ ՎԵԳԵՐԵԵՖԸ, եզրային մրցավարները՝ Տ. ՎԱՆ ԴԻՅԿԸ, ՅԱ. ՅԱ. Ն. ՊՈՒԼԸ,
4-րդ մրցավարը՝ Վ. Ա. ՇԱԱՊԸ (բոլորն էլ՝ Յոլանդիայից):

Այսօր հանդիպում են

ԳԱՎԱԹԱԿԻՐՆԵՐԻ ԳԱՎԱԹԻ 1995/96 ԽԱՂԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ
1/16 եզրափակիչ

«Ֆեենորդ» (Յոլանդիա)-ԴԱԳ (Լատվիա)	7-0,	-----
«Շախտյոր» (Ուկրաինա)-«Բրյուգե» (Բելգիա)	0-1,	-----
«Սելթիկ» (Շոտլանդիա)-«Դինամո» (Բ., Վրաստան)	3-2,	-----
«Կոպենհագեն» (Դանիա)-«Յրադեկ» (Չեխիա)	5-0,	-----
«Յալմստադ» (Շվեդիա)-«Լոկոմոտիվ» (Բուլղարիա)	1-3,	-----
«Էվերտոն» (Անգլիա)-«Ռեյկյավիկ» (Իսլանդիա)	3-2,	-----
«Ռեալ» (Ս., Իսպանիա)-«Ինտեր» (Սլովակիա)	2-0,	-----
«Պետրոլուլ» (Ռումինիա)-«Ռապիդ» (Ավստրիա)	1-3,	-----
«Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա)-«Մոլդե» (Նորվեգիա)	3-2,	-----
«Արարատ» (Յայաստան)-«Դինամո» (Մ., Ռուսաստան)	1-3,	-----
«Սիոն» (Շվեյցարիա)-ԱԷԿ (Յունաստան)	0-2,	-----
«Սիլեքս» (Մակեդոնիա)-«Բորուսիա» (Գերմանիա)	0-3,	-----
«Պարմա» (Իտալիա)-«Տեուտա» (Ալբանիա)	2-0,	-----
«Տրաբզոնսպոր» (Թուրքիա)-«Ժալգիրիս» (Լիտվա)	2-2,	-----
«Մակկաբի» (Յայֆա, Իսրայել)-«Սպորտինգ» (Պորտուգալ.)	0-4,	-----
«Դեպորտիվո» (Իսպանիա)-«Ապոել» (Կիպրոս)	0-0,	-----

Մոսկովյան հանդիպում

«ԴԻՆԱՄՈ»-«ԱՐԱՐԱՏ» 3-1 (1-0)

14 սեպտեմբեր, Մոսկվա, «Դինամո» մարզադաշտ: 14000 հանդիսական:

«ԴԻՆԱՄՈ» Սմետանին, Յախիմովիչ, Շուլգին, Կոլոտովկին, Սաբիտով (Տիշկով, 81), Կոբելեւ (Գրիշին, 56), Սամատով, Չերիշեւ (Սաֆրոնով, 63), Կուզնեցով, Նեկրասով, Տերյոխին:

«ԱՐԱՐԱՏ» Պետրոսյան, Շահգելդյան, Գսպեյան, Տոնոյան, Ստեփանյան, Յայրապետյան, Մկրյան, Տեր-Պետրոսյան (Նազարյան, 85), Մխիթարյան (Յարությունյան, 46), Քոչարյան, Ոսկանյան:

Գնդակները խփեցին Տերյոխինը (45, 90), Ստեփանյանը (71), Սաֆրոնովը (73):

Զգուշացվեցին Նեկրասովը, Քոչարյանը, Կոլոտովկինը, Տերյոխինը, Տոնոյանը:

ՇԱԽՄԱՏ

Կասպարովը հարվածին պատասխանեց հարվածով

Երեւի շախմատասեր մարդիկ շատ լավ են հիշում, որ աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը սովորաբար պարտությունից հետո չափից ավելի է «զայրանում» եւ, ինչպես օրենք, հարվածին անմիջապես պատասխանում է հարվածով: Վկայությունը Կարպովի հետ մրցամարտերն են: Այս անգամ էլ, երբ Անանդը 9-րդ պարտիայում հաղթեց Կասպարովին եւ հաշվի մեջ առաջ անցավ, բոլորն անհամբերությամբ սպասում էին, թե կկարողանա՞ արդյոք Անանդը հետ մղել «զայրացած» Կասպարովի ծանր հարվածը, առավել եւս, որ աշխարհի չեմպիոնը 10-րդ պարտիայում խաղում էր սպիտակներով: Ավանդույթը չխախտվեց: Կասպարովը հասավ իր նպատակին եւ հաղթելով 38-րդ քայլում, հաշիվը հավասարեցրեց (5:5): Տեւական ոչ-ոքիներից հետո մրցախաղի սցենարը նոր ձեւով է զարգանում:

Սիցիլիական պաշտպանության սկզբնախաղն աշխարհում հավանաբար բոլորից լավ գիտի Կասպարովը, սակայն 3-րդ պարտիայում նա հնարավորություն տվեց մրցակցին ուժեղ գրոհ կազմակերպել: Այդ պարտիայում Անանդը մի պահ հապաղեց եւ Կասպարովը կարողացավ փրկվել: Սակայն 9-րդ պարտիայում հնդիկ գրոսմայստերը գործեց ավելի վճռական: Նա գրոհ ձեռնարկեց ոչ թե արքայական թեւում, որ սովորաբար անում են այդ սկզբնախաղում, այլ՝ թագուհու: Արդեն 17, 18, 19-րդ քայլերում Կասպարովի դիրքը անհուսալի էր: Յետո Անանդը գեղեցիկ ոճով որակ զոհաբերեց եւ սպիտակների կենտրոնական ուժեղ զինվորները վճռեցին հանդիպման ելքը:

ԱՆԱՆԴ-ԿԱՍՊԱՐՈՎ
9-րդ պարտիա

1.	e4	(0.21)	c5	(1.16)
2.	Ձf3	(0.15)	d6	(0.02)
3.	d4	(0.05)	cd	(0.02)
4.	Ձ:d4	(0.05)	Ձf6	(0.04)
5.	Ձc3	(0.04)	a6	(0.13)
6.	Փe2	(0.08)	e6	(0.14)
7.	0-0	(0.03)	Փe7	(0.03)
8.	a4	(0.04)	Ձc6	(0.07)
9.	Փe3	(0.07)	0-0	(0.05)
10.	f4	(0.07)	Թc7	(0.19)
11.	Աh1	(0.03)	Նe8	(0.02)
12.	Փf3	(0.09)	Փf7	(5.05)
13.	Ձb3	(2.52)	Ձa5	(0.02)
14.	Ձ:a5	(4.00)	Թ:a5	(0.02)
15.	Թd3	(1.04)	Նad8	(6.31)
16.	Նfd1	(25.57)	Փc6	(15.52)
17.	b4	(13.05)	...	

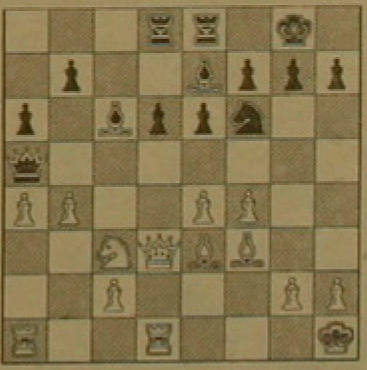

17.	...		Թc7	(0.21)
18.	b5	(0.06)	Փd7	(2.23)
19.	Նab1	(4.02)	ab	(9.17)
20.	Ձ:b5	(21.31)	Փ:b5	(7.23)
21.	Թ:b5	(0.56)	Նa8	(3.17)
22.	c4	(6.01)	e5	(1.01)
23.	Փb6	(0.34)	Թc8	(0.41)
24.	fe	(1.16)	de	(0.20)
25.	a5	(0.09)	Փf8	(9.10)
26.	h3	(0.42)	Թe6	(1.12)
27.	Նd5	(3.47)	Ձ:d5	(6.28)
28.	ed	(0.07)	Թg6	(1.05)
29.	c5	(1.56)	e4	(6.00)
30.	Փe2	(1.01)	Նe5	(0.26)
31.	Թd7	(5.56)	Նg5	(0.25)
32.	Նg1	(0.46)	e3	(14.43)
33.	d6	(1.29)	Նg3	(2.09)
34.	Թ:b7	(0.46)	Թe6	(0.35)
35.	Աh2	(2.20)	սեւերը հանձնվեցին	

10-րդ պարտիայում իսկական ծեծկռտուք գնաց: Կասպարովին կանգնեցնելն այլեւս անհնար էր:

ԿԱՍՊԱՐՈՎ-ԱՆԱՆԴ
10-րդ պարտիա

1.	e4	(0.36)	e5	(0.25)
2.	Ձf3	(0.00)	Ձc6	(0.00)
3.	Փb5	(0.07)	a6	(0.15)
4.	Փa4	(0.13)	Ձf6	(0.03)
5.	0-0	(0.30)	Ձ:e4	(0.08)
6.	d4	(0.12)	b5	(0.30)
7.	Փb3	(0.01)	d5	(0.04)
8.	de	(0.03)	Փe6	(0.11)
9.	Ձbd2	(0.04)	Ձc5	(0.02)
10.	c3	(0.07)	d4	(0.02)
11.	Ձg5	(0.02)	dc	(0.19)
12.	Ձ:e6	(0.02)	fe	(0.02)
13.	bc	(0.03)	Թd3	(0.22)
14.	Փc2	(0.14)	Թ:c3	(2.16)
15.	Ձb3	(0.05)	Ձ:b3	(46.40)
16.	Փ:b3	(0.13)	...	

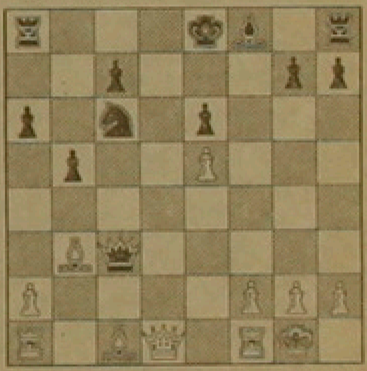

16.	...		Ձd4	(11.53)
17.	Թg4	(0.47)	Թ:a1	(6.45)
18.	Փ:e6	(0.38)	Նd8	(3.24)
19.	Փh6	(0.46)	Թc3	(6.18)
20.	Փ:g7	(0.53)	Թd3	(0.16)
21.	Փ:h8	(0.23)	Թg6	(0.08)
22.	Փf6	(6.21)	Փe7	(1.07)
23.	Փ:e7	(10.50)	Թ:g4	(0.03)
24.	Փ:g4	(0.04)	Ա:e7	(0.10)
25.	Նc1	(0.13)	c6	(0.31)
26.	f4	(0.12)	a5	(0.23)
27.	Աf2	(1.44)	a4	(0.17)
28.	Աe3	(4.17)	b4	(2.06)
29.	Փd1	(0.44)	a3	(1.02)
30.	g4	(1.46)	Նd5	(1.26)
31.	Նc4	(15.34)	c5	(1.50)
32.	Աe4	(0.53)	Նd8	(0.47)
33.	Ն:c5	(0.23)	Ձe6	(0.48)
34.	Նd5	(0.09)	Նc8	(2.36)
35.	f5	(2.39)	Նc4+	(2.30)
36.	Աe3	(0.19)	Ձc5	(0.16)
37.	g5	(1.52)	Նc1	(0.42)
38.	Նd6	(6.52)	սեւերը հանձնվեցին:	

Սարգիս Հովհաննիսյանի բացակայությունը զգացվում էր

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության առաջին խաղում «Լոկոմոտիվի» 1-0 հաշվով հաղթանակը «Բավարիայի» նկատմամբ, այն էլ Մյունխենում, հսկայական հետաքրքրություն էր առաջացրել պատասխան խաղի նկատմամբ: Սակայն ռուսական թիմի երկրպագուների սպասելիքները չարդարացան: Եվրոպայի ուժեղագույն թիմերից մեկը՝ «Բավարիան», իրեն հասուկ տրոֆեսիոնալ բարձր ոճով անցկացրեց այդ պատասխանատու խաղը եւ հաղթեց 5-0 խոշոր հաշվով: Ինչպես նշեց Ռուսաստանի հեռուստատեսության մարզական մեկնաբանը, Սարգիս Յովհաննիսյանի բացակայությունը զգացվում էր: «Բավարիան» դուրս եկավ 1/16-րդ եզրափակիչ: Ռուսական թիմերից ասպարեզը թողեց նաեւ Վլադիկավկազի «Սպարտակ Ալանիան», որը, սակայն, պարտվելով հանդես եկավ Անգլիայում: «Լիվերպուլի» հետ հանդիպումն ավարտվեց ոչ ոքի՝ 0-0: Առաջին խաղում «Լիվերպուլը» հաղթել էր 2-1 հաշվով: Ա նակնկալ մատուցեց ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում հանդես եկող Ռուսաստանի երրորդ թիմը՝ Վոլգոգրադի «Ռոտորը»: Անգլիայի «Մանչեստեր Յունայթեդ» թիմի հետ ոչ ոքի՝ 0-0 հաշվով ավարտված վոլգոգրադյան առաջին խաղից հետո «Ռոտորը» շատ համարձակ սկսեց հանդիպումը Մանչեսթերում եւ խաղը շահում էր 2-0 հաշվով, սակայն փորձառու մրցակիցին հաջողվեց հավասարեցնել հաշիվը: Յանդիպումն ավարտվեց 2-2 հաշվով եւ «Ռոտորը» դուրս եկավ 1/16-րդ եզրափակիչ: Գյումրիի «Շիրակի» նախկին մրցակից Լեհաստանի «Զագլեբիե» թիմը 2 հանդիպումներում այդպես էլ չկարողացավ արժանի դիմադրություն ցույց տալ Եվրոպայի ուժեղագույն թիմերից մեկին՝ Իտալիայի «Միլանին»: Առաջին խաղում «Միլանը» հաղթել էր 4-0 հաշվով: Լյուբլինում տեղի ունեցած մրցավեճում «Միլանը» «Զագլեբիեի» նկատմամբ առավելության հասավ 4-1 հաշվով: Յաճելիորեն իր երկրպագուներին զարմացրեց Մինսկի «Դինամոն», որն առավելության հասավ վիեննայի «Ավստրիա» թիմի նկատմամբ 1-0 (2-1):

Բաժինը վարում է
ՄՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԼԴԴ

օպաքերթի համակարգչային ծառայությունը կարող եք դատվիրել

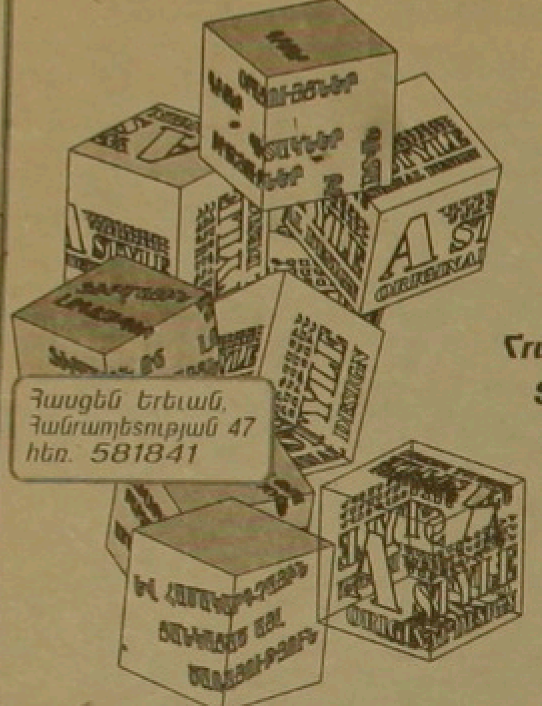

Գովազդների
Բրոշյուրների
Լոգոտիպերի
Անցաթղթերի
Կնիքների
Բլանկների
Հրավիրատոմսերի
Ֆիրմային ոճի
Օրացույցների
Այցետոմսերի
Բուկլետների
Գրերի
ձեւավորում

Յասցեն Երեւան, Յանրապետության 47 հեռ. 581841

Աշխատանքները կկատարվեն Apple Macintosh, LaserMaster 1200 համակարգով

ՍՓՅՈՒՌ

տեղեկատու

■ անվճար տեղեկություններ Յայաստանում գործող ձեռնարկությունների առաքարկի եւ պահանջարկի մասին հեռախոսով,

■ պարբերաբար վերահրատարակվող «Յայաստանի ձեռնարկություններ եւ կազմակերպություններ տեղեկագիրը»,

ՈՎ ՓՆՏՐՈՒՄ Է, ՆԱ ԿԳՏՆԻ ՄԵՐ ՕԳՆՈՒԹՅԱՄԲ

■ երբ ցանկանում եք, որ ձեր ձեռնարկության մասին տեղեկությունները անվճար հաղորդվեն հեռախոսով, տպագրվեն տեղեկագրում, եւ տարածվեն համակարգչային միջոցներով, դիմեք «Սփյուռ» տեղեկատու:

Փավստոս Բուզանդի 1/3. ☎ 58 91 67, 58 13 51

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (95 մ²), վերնահարկով (45 մ²): Ընդհանուր մակերեսը 140 մ² Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի մաքր շենքում: Հեռ. 58-18-41, 34-25-86:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Փոխանակումով վաճառվում է УАЗ - 31512 (Վիլիս) մակնիշի 1987 թ. արտադրության ավտոմեքենա, լավ վիճակում: Հեռ. 25-27-92

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ ՁՄԵՌԱՅԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ԱՌՆՉՈՒԹՅԱՄԲ ՓՈԽՎԵԼ ԵՆ ՆԱԵՒ «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՌԱԴԻՈԿԱՅԱՆԻ ԵԹԵՐԱՅԻՆ ՀԵՌԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԵՐԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՌԱԴԻՈԿԱՅԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

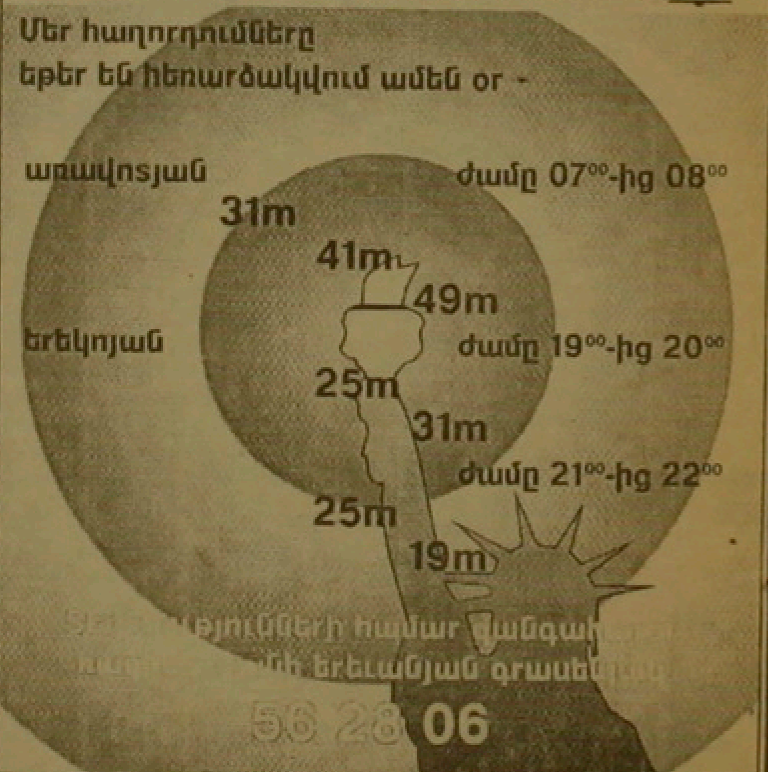

ԼՈՒՐԵՐԻ ՀԱՐԱՀՈՍԻԾ ԸՆՏՐԻՐ ՔՈՆԸ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջարկում ենք Մոսկվայի արտադրության տեսակի մեծ տնակաշինի շինարարական զգալի գնով գներով: Հեռ. 583996, 524968

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Հայերեն տառերով «ՌՈԲՈՏՐՈՆ» մեխանիկական նոր գրամեքենա: Հեռ. 22-57-74

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ

Վարձով բնակարան Աջափնյակում: Զանգահարել 589384 (Ռազաննային)

«Մայր հայրենիք»

հեռուստաընկերությունը ներկայացնում է

28.09 հինգշաբթի

18.00 «Վայրի բնություն»
19.30 «Վերջին բանկերը»
21.00 MCM
21.25 Հայտարարություն, գովազդ
21.30 «Արյունոտ սինգ-2»
23.00 MCM
23.15 «Կորսա սանբարձակը»
00.45 «Առանց ցավազրկման»

29.09 ուրբաթ

18.00 «Վայրի բնությունը» վավերագրական ֆիլմ
19.30 «Խուզարկու Մյոնտը»
21.00 MCM
21.25 Հայտարարություններ, գովազդ
21.30 «Տանը» (1-ին եւ 2-րդ մասեր)
00.30 «Վտանգավոր հոյամ»

30.09 շաբաթ

18.00 MCN
18.15 Բեննի Հիլ
19.30 «Այդ մանչուկի ռուսական որսը»
21.00 Համերգ «Մանդրա»
21.25 Հայտարարություն, գովազդ
21.30 «Միակնանի բազավորը»
23.00 «Ճմլարան»
00.30 «Սասանայի պատանդները»

1.10 կիրակի

17.00 MCM
17.30 «Բոսոդ փողոցը»
19.00 «Շրջագայություն»
20.30 Մուլտֆիլմ
21.10 MCM
21.25 Հայտարարություն, գովազդ
21.30 «Արյուն՝ արյան դիմաց»
23.00 MCM
23.15 «Անկման ժամանակը»
00.45 «Արեւադարձային ծյուն»

02.10 երկուշաբթի

18.00 MCM
18.30 «Միհն»
20.00 «Բոնցխամարտիկը»
21.25 Հայտարարություն, գովազդ
21.30 «Մայք Թայսոնի լավագույն մենամարտերը»
23.00 MCM
23.15 «Ներքին ուժը»
00.45 «Սառը դողդոսպը»

Մեր հասցեն Ֆրունզեի 13, Կենցաղի տուն: Հեռ. 44-34-13: Ընդունվում են գովազդներ:

CONCERT **AGS** CO. LTD AGENCY

AGS ճորատեղծ համերգային գործակալությունը հրավիրում է հոկտեմբերի 24-ին եւ 25-ին «Հրազդան» մարզադաշտ «ԱՍՏԵՂԱՅԻՆ ԱՄԱՌ» վերջին տոնական շոու ծրագրի փակմանը Երեւանում:

ԱԼԼԱ ՊՈՒԳԱՉՈՎԱՅԻՆ ՖԻԼԻՊ ԿԻՐԿՈՐՈՎԻՆ

Տոնական հրավառությունից հետո կանցկացվի վիճակախաղ:

Ծրագրի նկարչից զորավոր խաղաթղթի վիրավոր ավտոմեքենաներից բաժանվում եւ ընկած ավտոմեքենաների բնակարաններ:

Տոմսերը վաճառվում են Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնի տոմսարկղերում, Անի հյուրանոցի առաջին հարկում, մետրոյի բոլոր կայարաններում եւ մարդաշատ վայրերում

Շտապեցէք, վերջին 15 օրում տոմսերը կրկնակի թանկանալու են:

Մեր հասցեն «Անի» հյուրանոց 503, 506, 508 սենյակներ: Հեռ. 565343, 594508, 594503

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Պատվեր թիվ 65. Դասիչ 69149. Դասիչ 1948 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 25.09.1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@